

Raport privind

EVOLUȚIA SISTEMULUI DE PENSII PRIVATE

în primele nouă luni ale anului 2023

Raportul privind evoluția sistemului de pensii private în primele nouă luni ale anului 2023

Notă

Acest raport prezintă evoluția pieței pensiilor private în primele nouă luni ale anului 2023. Raportul este realizat pe baza datelor raportate de către administratorii de fonduri de pensii pentru luna septembrie 2023.

Ca urmare a rotunjirilor este posibil ca totalurile să nu corespundă exact sumei componentelor sau să apară mici diferențe față de variațiile procentuale indicate în grafice sau tabele. Toate drepturile rezervate. Reproducerea informațiilor în scopuri educative și necomerciale este permisă numai cu indicarea sursei.

Autoritatea de Supraveghere Financiară

Splaiul Independenței nr. 15, sector 5, cod poștal 050092, București

TELVVERDE: 0800.825.627 / Internet: <http://www.asfromania.ro> / E-mail: office@asfromania.ro

CUPRINS

Sinteză.....	3
1. Contextul macroeconomic și internațional	4
2. Piața pensiilor private din România.....	18
3. Fondurile de pensii administrate privat – Pilonul II	21
3.1. Valoarea activelor	21
3.2. Participanți.....	23
3.3. Contribuții	24
3.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	26
3.5. Structura investițiilor	27
3.6. Rate de rentabilitate	33
3.7. Depozitarii fondurilor de pensii administrate privat	34
4. Fondurile de pensii facultative – Pilonul III	36
4.1. Valoarea activelor	36
4.2. Participanți.....	38
4.3. Contribuții	39
4.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces	41
4.5. Structura investițiilor	42
4.6. Rate de rentabilitate	47
4.7. Depozitarii fondurilor de pensii facultative	49
5. Fondurile de pensii ocupaționale	51
Listă grafice	52
Listă tabele	55

Sinteză

După mai bine de trei ani de când economia mondială a suferit un șoc amplu, vulnerabilitățile economice sunt încă în curs de atenuare, pe fondul unor diferențe tot mai mari între regiuni din punct de vedere al creșterii economice. În urma unei reveniri inițiale puternice de la efectele pandemiei, ritmul de redresare s-a temperat pe fondul mai multor factori, printre care războiul din Ucraina împreună cu escaladarea tensiunilor geopolitice la nivel global, înăsprirea politicii monetare necesare pentru a reduce inflația, retragerea sprijinului fiscal pe fondul unei datorii ridicate, și tranziția către economii sustenabile din punct de vedere climatic.

Fondurile de pensii private din România au cumulat active în cuantum de 121,55 miliarde lei la finalul lunii septembrie 2023, în creștere cu 21,47% comparativ cu finalul anului anterior. Raportat la luna septembrie 2022, activele totale ale fondurilor de pensii private au crescut cu 32%. Astfel, la finalul trimestrului al III-lea 2023, fondurile de pensii administrate privat (Pilonul II) au cumulat active în cuantum de 117,17 miliarde lei, cu 21,48% mai mult față de luna decembrie a anului anterior și în creștere cu 32% comparativ cu luna septembrie 2022. Fondurile de pensii facultative (Pilonul III) au cumulat active în valoare de 4,38 miliarde de lei, cu 31,31% mai mult față de aceeași perioadă a anului anterior și în creștere cu 21% comparativ cu luna decembrie 2022.

Instrumentele financiare din portofoliile fondurilor de pensii private care se tranzacționează pe piețe financiare sunt evaluate prin marcare la piață, indiferent de perioada de timp pentru care sunt prevăzute a fi deținute în portofolii. În această situație, evoluția valorii unitare a activului net a fondurilor de pensii private poate cuprinde pe termen scurt potențiale episoade de volatilitate, fiind influențată de acestea. Cu toate acestea, orizontul investițional al fondurilor de pensii private este unul pe termen lung, fondurile demonstrând o bună reziliență în urma șocurilor care au afectat piețele financiare în trecut.

La 30 septembrie 2023, erau înscrși 8,78 milioane participanți la cele 17 fonduri de pensii private, la finalul anului precedent fiind înregistrați un număr de 8,59 milioane participanți. Numărul participanților înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la 30 septembrie 2023 a fost de 8,09 milioane persoane, față de 7,96 milioane persoane înregistrate în luna decembrie a anului 2022, iar numărul de participanți înregistrați în sistemul pensiilor facultative a fost de 687 de mii de persoane, comparativ cu 627 de mii de persoane înregistrate la 31 decembrie 2022.

Politica investițională din cadrul portofoliilor de active ale fondurilor de pensii private continuă să fie concentrată pe piața financiară locală, ponderea investițiilor în instrumente cu venit fix reprezentând 70% din totalul portofoliului investițional al fondurilor de pensii private. La finalul trimestrului al III-lea 2023, un procent de 23% a fost investit în acțiuni.

1. Contextul macroeconomic și internațional

1.1. Contextul macroeconomic local și internațional

Preambul

După mai bine de trei ani de când economia mondială a suferit un șoc amplu, vulnerabilitățile economice sunt în continuare în curs de atenuare, pe fondul unor diferențe tot mai mari între regiuni din punct de vedere al creșterii economice. În urma unei reveniri inițiale puternice de la efectele pandemiei COVID-19, ritmul de redresare s-a temperat pe fondul mai multor factori, printre care consecințele pe termen lung ale pandemiei, războiul din Ucraina împreună cu escaladarea tensiunilor geopolitice la nivel global, înăsprirea politicii monetare necesare pentru a reduce inflația, retragerea sprijinului fiscal pe fondul unei datorii ridicate și tranziția către economii sustenabile din punct de vedere climatic.

În ciuda semnelor de îmbunătățire a perspectivelor economice de la începutul acestui an și a progreselor înregistrate în ceea ce privește reducerea inflației globale, activitatea economică rămâne în general sub nivelul previziunilor din perioada pre-pandemică (ianuarie 2020), în special în economiile emergente și în curs de dezvoltare.

Proгноzele FMI indică o scădere a creșterii economice globale de la 3,5% în 2022 la 3,0% în 2023 și ulterior la 2,9% în 2024. Aceste previziuni rămân sub media istorică pentru intervalul 2000-2019 (3,8%), în timp ce prognoza pentru 2024 este cu 0,1 puncte procentuale sub nivelul stipulat în ediția din iulie a World Economic Outlook¹.

Cea mai puternică redresare observată în rândul economiilor dezvoltate a fost înregistrată în Statele Unite, bazată pe investiții și pe reziliența consumului. Zona euro și-a revenit de asemenea, dar cu o intensitate mai mică – cu o dinamică a PIB ce se situează cu 2,2% sub proiecțiile anterioare pandemiei. Această realitate reflectă expunerea la războiul din Ucraina și impactul creșterii prețurilor energiei. Conform celor mai recente date, la nivel european activitatea economică a stagnat în general în prima jumătate a anului și este probabil să rămână moderată în lunile următoare. Cererea externă mai slabă și condițiile stricte de finanțare frânează creșterea, în special în sectorul manufacturier. Sectorul serviciilor, care a manifestat reziliență până la acest punct, începe să prezinte o dinamică similară cu cea a sectorului manufacturier.²

Conform celor mai recente estimări realizate de ECB, creșterea PIB-ului a stagnat în trimestrul al treilea din 2023 și va rămâne moderată în trimestrul al patrulea, pe fondul unei evoluții slabe în sectorul de producție și a unei încetiniri a activității în sectorul serviciilor³. Comparativ cu prognozele publicate în iunie 2023, creșterea PIB-ului real a fost revizuită în scădere cu 0,2 puncte procentuale pentru 2023, cu 0,5 puncte procentuale pentru 2024 și cu 0,1 puncte procentuale pentru 2025.

¹ International Monetary Fund, World Economic Outlook, Navigating Global Divergences, October 2023.

² Luis de Guindos, Vice-President of the ECB, Keynote speech Limassol, October 4 2023

³ European Central Bank, Macroeconomic Projections, September 2023

În China, încetinirea din 2022 cauzată de pandemie și criza din sectorul imobiliar contribuie la scăderi mai mari ale producției, de aproximativ 4,2%, comparativ cu nivelurile pre-pandemice. Alte economii emergente și economii în curs de dezvoltare au înregistrat redresări și mai slabe, în special țările cel mai puțin dezvoltate, unde pierderile de producție au depășit în medie 6,5 procente⁴.

Consumul privat și-a revenit mai repede în economiile dezvoltate decât în economiile emergente și în cele în curs de dezvoltare, fiind mai puternic în Statele Unite decât în zona euro. La nivel european, pe fondul scăderii inflației și a incertitudinii, s-a previzionat o consolidare a consumului privat în ultimele două trimestre ale anului.

În Uniunea Europeană, piața forței de muncă manifestă un caracter rezilient în ciuda încetirii activității, rata șomajului situându-se la minimul istoric de 6,4% în august. Cu toate acestea, există semnale ce indică faptul că evoluția pieței forței de muncă decelerează pe măsură ce economia slăbește. Indicele PMI⁵ a scăzut semnificativ între al doilea și al treilea trimestru din 2023, în ciuda unei ușoare creșteri în septembrie. Sectorul serviciilor, care a fost un motor important al creșterii ocupării forței de muncă de la jumătatea anului 2022, a generat mai puține locuri de muncă.⁶

Pe de altă parte, investițiile au fost în mod uniform în toate regiunile sub nivelul înregistrat în perioada pre-pandemiei. Segmentul corporativ a înregistrat o creștere modestă în contextul creșterii ratelor de dobândă, al retragerii sprijinului fiscal și a perspectivelor unei creșteri economice reduse pe termen lung.

Inflația globală s-a redus mai mult de jumătate, de la un maxim de 11,6% în al doilea trimestru din 2022 (rată trimestrială anualizată) la 5,3% în al doilea trimestru din 2023.

În Uniunea Europeană, inflația a scăzut semnificativ în primele trei trimestre din 2023 și a ajuns la valoarea de 4,3% în luna septembrie. În același timp, presiunile asupra prețurilor rămân puternice deși majoritatea indicatorilor de inflație au început să se atenueze datorită faptului că cererea și oferta agregată s-au aliniat mai mult și că prețurile energiei mai mici înregistrate în ultimele luni au fost transferate către alte părți ale economiei. Conform estimărilor ECB realizate la nivelul lunii septembrie, majoritatea indicatorilor ce caracterizează inflația pe termen lung variază la acest moment în jurul valorii de 2%. Aceleași estimări prognozează faptul că inflația se va situa la palierele de 5,6%, 3,2% și 2,1% în 2023, 2024 și 2025. Comparativ cu proiecțiile realizate la nivelul lunii iunie, aceste valori reprezintă o revizuire în sens ascendent pentru anii 2023 și 2024 – care reflectă în principal așteptarea de creștere a prețurilor energiei – și o revizuire în sens descendent pentru anul 2025.

⁴ World Bank's Fall 2023 Regional Economic Updates, Press Release, October 4 2023

⁵ Indicele Purchasing Managers' Index (PMI) este un indice al direcției predominante a tendințelor economice în sectoarele de producție și servicii.

⁶ Luis de Guindos, Vice-President of the ECB, Keynote speech Limassol, October 4 2023

Creștere economică

Graficele 1 și 2 prezintă evoluția creșterii economice în intervalul 2020 –T2 2023⁷. Detalierea dinamicii PIB pentru România pe trimestre în intervalul 2021 – 2023 este prezentată sintetic în Tabelul 1.

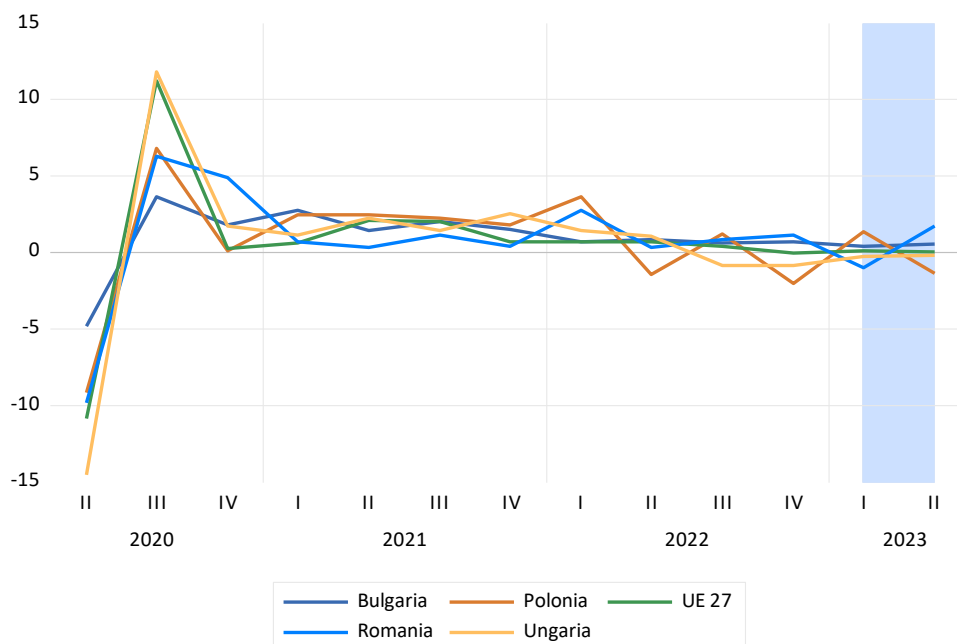
Produsul Intern Brut (PIB) în România a înregistrat o valoare de 301,26 miliarde de dolari în anul 2022, conform datelor oficiale ale Băncii Mondiale.

Considerând o bază anuală, creșterea PIB-ului României a fost revizuită ușor în scădere la 1% pe an în al doilea trimestru al anului 2023 față de același trimestru al anului precedent, încetinind față de expansiunea de 2,4% în trimestrul anterior, conform Institutului Național de Statistică. Acesta a marcat a noua perioadă consecutivă de creștere, deoarece atât consumul gospodăriilor (4% față de 6,4% în T1) cât și investițiile fixe (9,6% față de 10,4%) au crescut cu un ritm mai lent. În plus, în ceea ce privește schimburile nete, exporturile (0,5% față de 1,7%) au încetinit, în timp ce importurile (-1,2% față de 0,2%) au scăzut. Între timp, cheltuielile guvernamentale (11,7% față de 6,4%) au continuat să crească. Din perspectiva ajustărilor sezoniere trimestriale, economia a crescut cu 1,7% în al doilea trimestru al anului 2023, revenind după o scădere de 1% revizuită în scădere în perioada anterioară.

Produsul Intern Brut (PIB) al Uniunii Europene a înregistrat o valoare de 16.641,39 miliarde de dolari în anul 2022, conform datelor oficiale ale Băncii Mondiale.

PIB-ul Uniunii Europene a înregistrat o expansiune (pe o bază anuală) de 0,40 procente în al doilea trimestru al anului 2023 față de același trimestru din anul precedent.

Grafic 1 Creștere economică trimestrială (ca modificare procentuală față de perioada anterioară)

Sursa: Eurostat, prelucrare ASF

⁷ La nivelul realizării acestui raport, datele pentru trimestrul trei al anului 2023 nu erau disponibile la nivelul Eurostat. În ciuda acestui fapt, analiza încorporează valorile ajustate pentru indicatorii urmăriți.

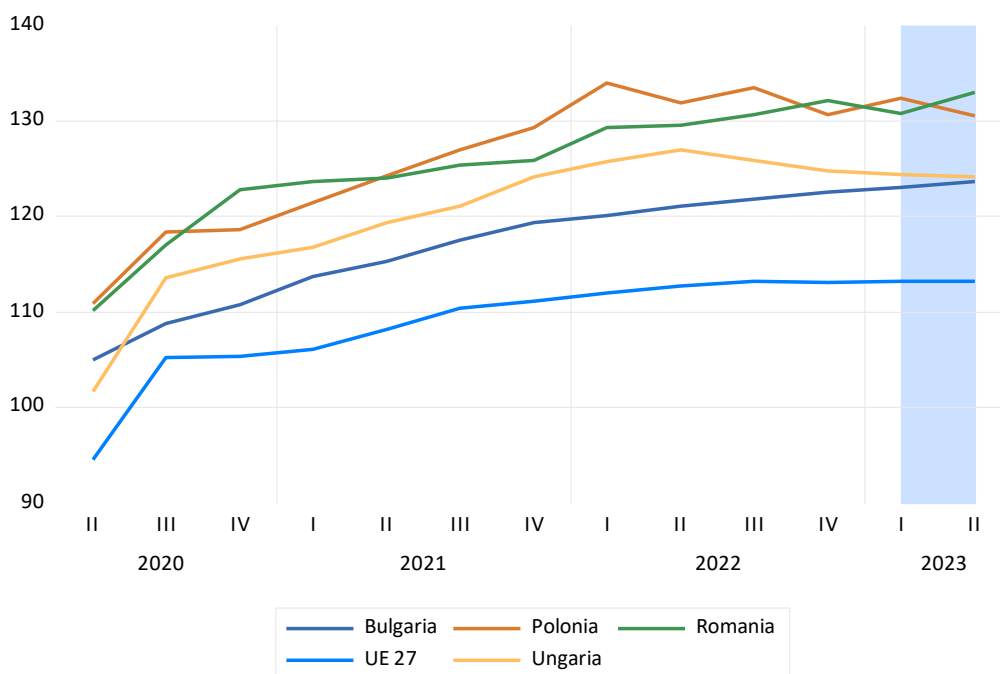
Tabel 1 Evoluția Produsului intern brut trimestrial

		T1	T2	T3	T4	AN
- ÎN % FAȚĂ DE PERIOADA CORESPUNZĂTOARE DIN ANUL PRECEDENT -						
SERIE BRUTĂ	2021	99.9	115.2	106.3	102.5	105.7
	2022	105.0	105.1	103.8	104.6	104.7
	2023	102.4	101.0	101.1	-	-
SERIE AJUSTATĂ SEZONIER	2021	101.2	112.6	107.1	102.6	-
	2022	104.6	104.5	104.1	105.0	-
	2023	101.2	102.6	102.9	-	-
- ÎN % FAȚĂ DE TRIMESTRUL PRECEDENT -						
SERIE AJUSTATĂ SEZONIER	2021	100.9	100.2	101.0	100.4	-
	2022	103.0	100.1	100.6	101.2	-
	2023	99.2	101.6	100.9	-	-

Sursa: Date INS

Conform celor mai recente estimări ale Institutului Național de Statistică, Produsul intern brut a manifestat o creștere cu 1,1% pe seria brută și 2,9% pe seria ajustată sezonier față de trimestrul al treilea din 2022. Mai mult, în perioada ianuarie – septembrie 2023, PIB-ul a crescut cu 1.4% pe seria brută și cu 2,2% pe seria ajustată sezonier comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent.

Grafic 2 Creștere economică trimestrială (nivel – Indice 2015 – 100)

Sursa: Eurostat, prelucrare ASF

Economia Uniunii Europene a stagnat în trimestrul al treilea din 2023, marcând cea mai slabă performanță de la recesiunea economică din 2020-2021, potrivit Eurostat.

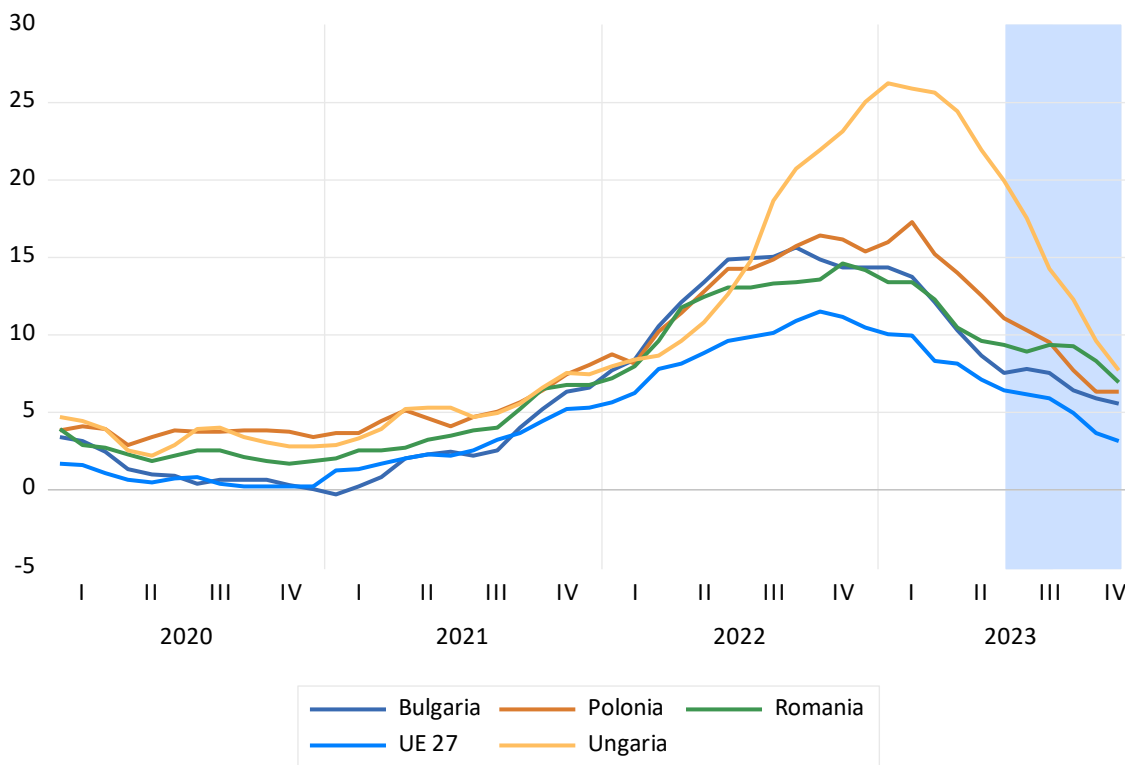
Dinamica inflației

În noiembrie, rata anuală a inflației din România a scăzut pentru a noua lună consecutiv, la 6,72%, de la 8,07% în luna precedentă, valoare ce s-a aflat sub estimările ce fluctuau în jurul pragului de 7,3%. Aceasta a fost cea mai scăzută valoare din septembrie 2021, în condițiile în care prețurile s-au atenuat pentru alimente (6,84% față de 8,66% în octombrie), produse nealimentare (5,08% față de 6,24%) și servicii (11,18% față de 12,2%). Pe o bază lunară, prețurile de consum au scăzut cu 0,01% în noiembrie, prima scădere din septembrie 2020, după o creștere de 0,57% în octombrie.

La momentul realizării acestui raport, perspectiva asupra inflației este influențată de o serie de incertitudini și riscuri ce derivă din creșterile de taxe și impozite curente, dar și din evoluția prețului petrolului⁸.

În același timp, rata inflației în Uniunea Europeană a scăzut la 3,1% în noiembrie, de la 3,60% în octombrie 2023.

Grafic 3 Rata inflației

Sursa: Eurostat, prelucrare ASF

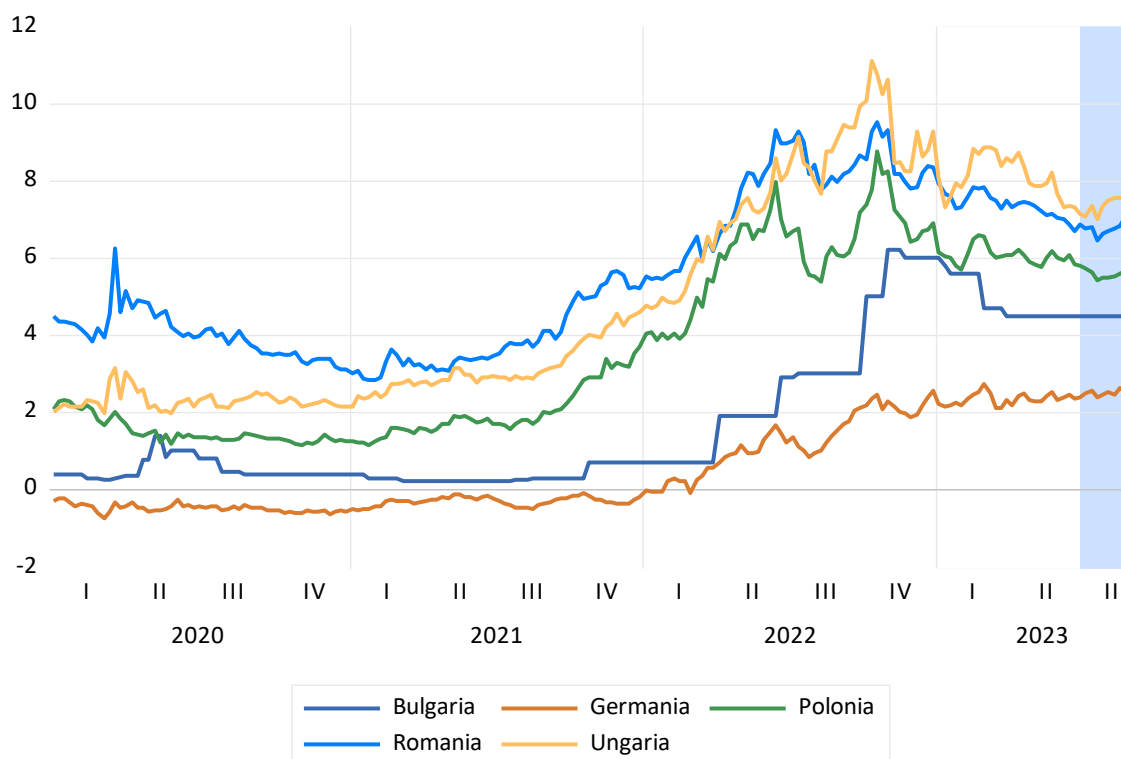
⁸ Comunicat de presă BNR - Hotărârile CA al BNR pe probleme de politică monetară, Octombrie 8.

Rata dobânzii

Graficul 4 prezintă dinamica obligațiunilor suverane la 10 ani pentru statele incluse în analiză, Germania fiind tratată drept referință pentru evoluția europeană. Randamentele obligațiunilor guvernamentale au avut o evoluție constantă sau ușor descendentă pe parcursul trimestrului trei din 2023.

În trimestrul III din 2023, Banca Națională a României nu a modificat valorile ratei de politică monetară și ratele facilităților de creditare și depozit față de valorile înregistrate anterior.

Grafic 4 Randamentele obligațiunilor suverane (10 ani)

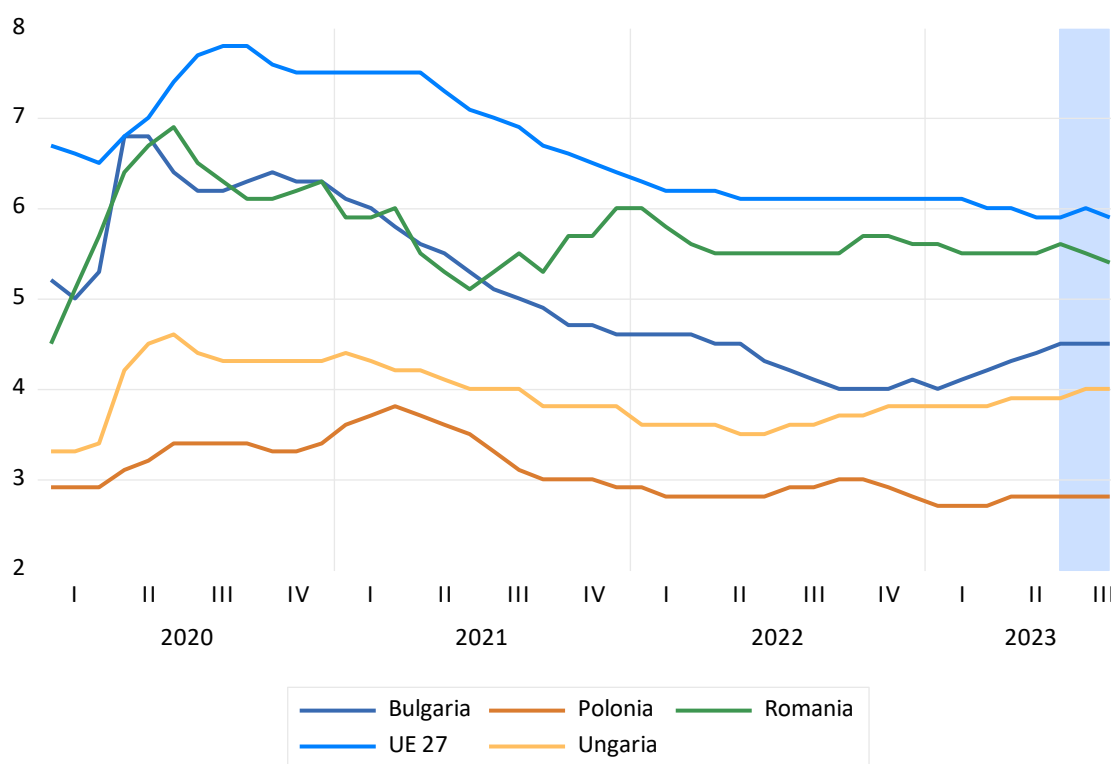
Sursa: Refinitiv, prelucrare ASF

Piața muncii

Rata șomajului ajustată sezonier în România a scăzut ușor la 5,4% în august 2023 față de o creștere la 5,5% în luna anterioară. Această valoare marchează cea mai mică rată de șomaj din septembrie 2021, deoarece numărul șomerilor a scăzut cu 8,8 mii față de luna anterioară, ajungând la 446,6 mii. Pe sexe, rata șomajului în cazul bărbaților (5,9% față de 5,8% în iulie) a crescut ușor, în timp ce în cazul femeilor a scăzut ușor (4,9% față de 5,2%), potrivit datelor Institutului Național de Statistică.

În Uniunea Europeană, rata șomajului a scăzut la 5,90% în august față de 6% în iulie 2023. Datele Eurostat indică faptul că rata șomajului în Uniunea Europeană a avut o medie de 8,92% între 2000 și 2023, atingând un nivel maxim de 11,70% în ianuarie 2013 și un minim istoric de 5,90% în mai 2023.

Grafic 5 Rata lunară a șomajului

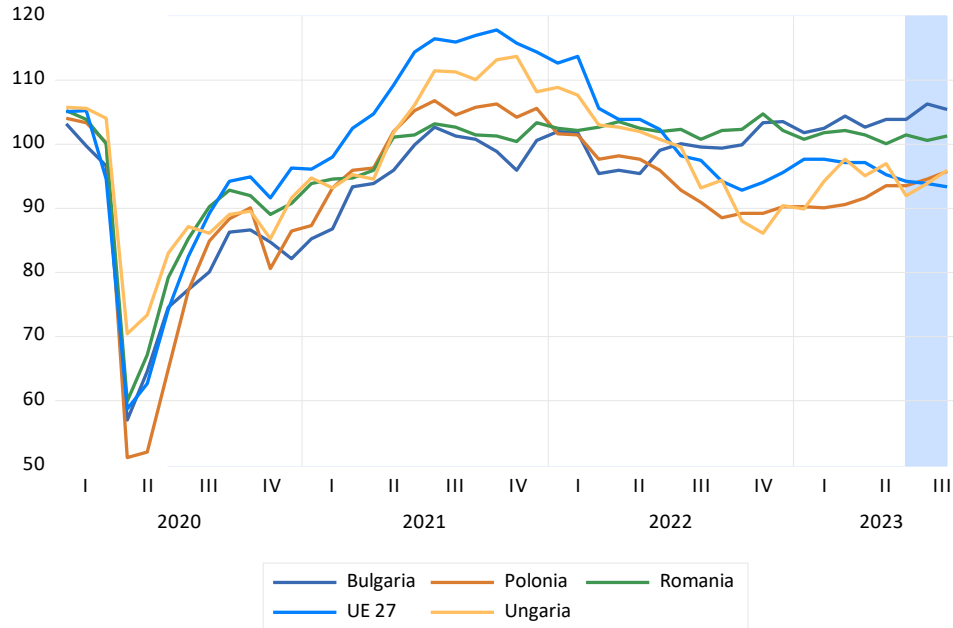

Sursa: Eurostat, prelucrare ASF

Sentiment economic

Indicatorul de sentiment economic (ESI) este un indicator compozit ce are ca scop urmărirea dinamicii PIB. Scalarea sa este realizată la o medie pe termen lung de 100 și o deviație standard de 10. În aceste condiții, valorile peste 100 indică un sentiment economic peste medie și vice-versa. După cum se poate observa din Graficul 6, la finalul trimestrului III al anului 2023 percepția asupra dinamicii economice în Uniunea Europeană și-a continuat tendința descendentă începută în februarie 2023. Indicatorul de sentiment economic ESI pentru UE a scăzut cu 0,4 puncte de la o lună la alta, ajungând la 92,8 în septembrie 2023. Acesta este cel mai scăzut nivel din noiembrie 2020 și este semnificativ sub nivelul său de dinaintea pandemiei de 105,1 din februarie 2020. Scăderea ESI în septembrie a fost determinată în principal de o scădere accentuată a încrederii în rândul consumatorilor. Nivelurile de încredere pentru dinamicile sectorului construcțiilor și într-o mai mică măsură comerțului cu amănuntul au scăzut, în timp ce pentru sectoarele industriilor și serviciilor au rămas în general stabile.

Grafic 6 Sentiment economic

Sursa: Eurostat, prelucrare ASF

Riscuri curente

Prețurile materiilor prime ar putea deveni mai volatile în contextul unor noi tensiuni geopolitice și al unor perturbări legate de schimbările climatice. De la finalul trimestrului doi prețurile petrolului au crescut cu aproximativ 25%, pe fondul reducerilor prelungite ale ofertei din partea țărilor OPEC+. Prețurile alimentelor rămân ridicate și ar putea fi perturbate și mai mult de o escaladare a războiului din Ucraina, ceea ce ar putea cauza dificultăți importante pentru multe țări mai puțin dezvoltate. Totodată, în ciuda unei dinamici descendente pentru inflație, poziția curentă rămâne îngrijorătoare. Mai mult, așteptările privind inflația pe termen scurt au crescut semnificativ peste nivelul estimat. În plus, sunt vizibile efectele de erodare ale amortizoarelor fiscale în multe state ce manifestă niveluri ridicate ale datoriei, costuri de finanțare în creștere și o încetinire a creșterii economice⁹.

În cele din urmă, în pofida înăsprii politicii monetare, condițiile financiare s-au relaxat în multe țări. Investigații recente realizate de FMI atenționează asupra posibilității unei reevaluări bruște a riscului, în special pentru piețele emergente, care ar aprecia și mai mult dolarul american, ar declanșa ieșiri de capital și ar crește costurile de împrumut.

⁹ International Monetary Fund, Fiscal Monitor, October 2023

1.2. Piața pensiilor private în context internațional

Planurile de pensii pot fi de tip beneficii definite (DB) sau de tip contribuții definite (DC). În cazul schemelor de tip DC, participanții suportă majoritatea riscurilor, în timp ce în cazul schemelor de tip DB angajatorii care sponsorizează planul de pensie își asumă o parte din riscuri dacă activele nu acoperă drepturile de pensie. Prin intermediul diverselor tipuri de planuri de pensii, persoanele fizice pot acumula economii semnificative pentru vârsta pensionării.

La nivel european poate fi remarcat faptul că în general, statele central-estice se bazează pe scheme de tip contribuții definite (DC), în timp ce în statele vestice sunt specifice schemele de tip beneficii definite (DB), doar patru state optând și pentru scheme de tip hibrid (Belgia, Liechtenstein, Luxemburg și Spania). În România sistemul pensiilor private este format din Pilonul II (pensii administrate privat) și Pilonul III (pensii facultative), ambele fiind de tip contribuții definite (DC). În anul 2020, în România a fost instituit al patrulea pilon de pensii, respectiv sistemul de pensii ocupaționale (DC), pentru care nu au fost încă înființate fonduri de pensii ocupaționale. BCR Pensii este prima companie din România care a fost autorizată de către Autoritatea de Supraveghere Financiară ca administrator de fonduri de pensii ocupaționale Pilon IV, în februarie 2022.

Potrivt raportului OECD, *Pension markets in focus preliminary 2022 data*, publicat în luna iunie 2023, activele pensiilor se situează la nivelul de aproximativ 48,1 trilioane de dolari în statele membre OECD la sfârșitul anului 2022 și la 49,1 trilioane de dolari dacă se iau în considerare jurisdicțiile raportoare din afara OECD. La nivelul statelor membre OECD s-a înregistrat o scădere cu 15,6% față de anul anterior. Scăderea activelor de pensii a fost generalizată și vizibilă în 32 din cele 38 de țări OECD. Cele mai mari scăderi au avut loc în Olanda (-20,7%) și în Regatul Unit (-20,2%), în timp ce alte opt țări OECD au înregistrat o scădere a valorii activelor între 10% și 20%, inclusiv Statele Unite (-15%). Ca urmare a acestor scăderi, nu a existat nicio țară OECD în care activele de pensii au depășit de două ori PIB-ul la sfârșitul anului 2022, spre deosebire de sfârșitul anului 2021, când Danemarca (233%), Islanda (219%) și Olanda (213%) au înregistrat acest lucru.

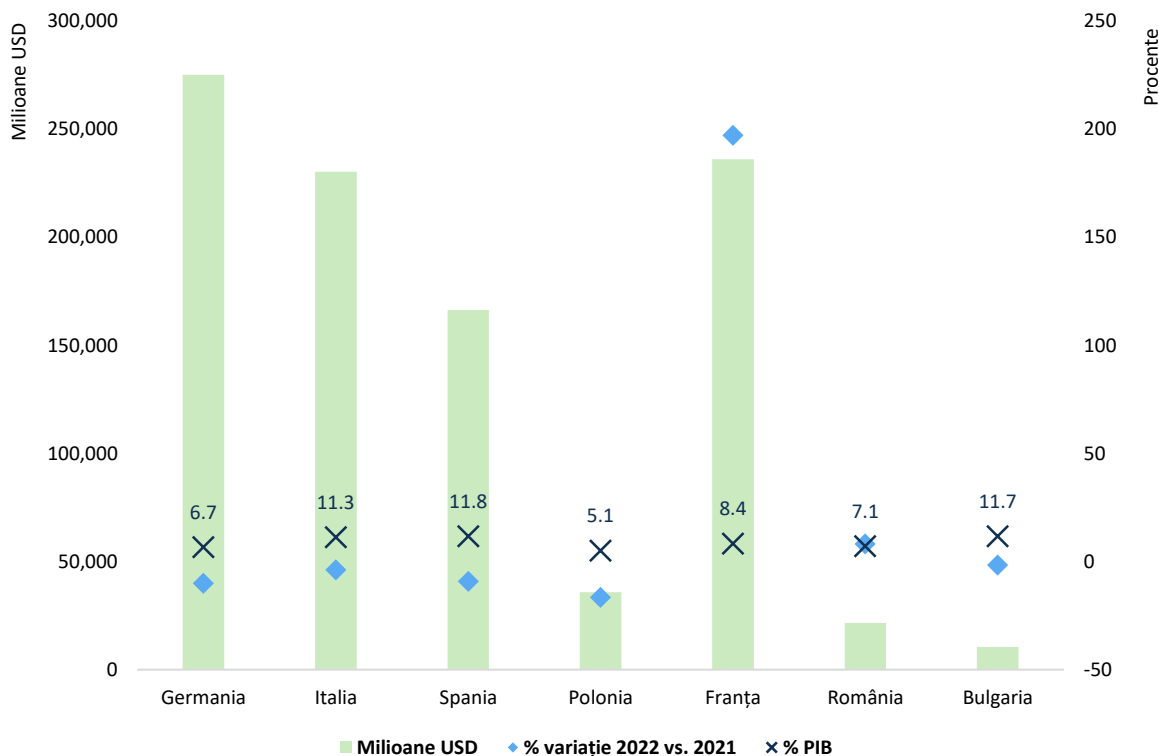
În schimb, activele de pensii au crescut în 24 din cele 32 de jurisdicții raportoare din afara zonei OECD. Creșterea agregată a activelor de pensii în aceste 32 de jurisdicții a fost de 4,7%. Sistemele de pensii garantate cu active au fost introduse relativ recent într-o serie de jurisdicții din afara OECD. De exemplu, Georgia, care a avut una dintre cele mai mari creșteri ale activelor de pensii (48,5%), a introdus planuri de pensii obligatorii în 2019. Aceste planuri nou introduse, în Georgia și în alte părți, câștigă noi membri și beneficiază de sume tot mai mari de contribuții. Aceste contribuții depășesc plățile de beneficii care tocmai au început sau nu au început încă și compensează eventualele pierderi din investiții.

Unele jurisdicții folosesc și alte vehicule pentru a economisi pentru pensie. Printre exemple se numără: acumulările din provizioanele angajatorilor (de exemplu, Germania, Suedia), contractele de asigurare de pensie vândute de companiile de asigurări (de exemplu, Danemarca și Franța) sau produsele oferite și gestionate de bănci și societăți de investiții (de exemplu, IRA în Statele Unite).

Majoritatea statelor au avut scăderi anuale ale activelor fondurilor de pensii în anul 2022. Ținând cont de valoarea activelor fondurilor de pensii, în SUA a fost constată cea mai ridicată valoare, de 34 trilioane USD,

urmată de Marea Britanie (2,4 trilioane USD), Australia (2,09 trilioane USD), Canada (1,55 trilioane USD) și Olanda (1,54 trilioane USD) în vreme ce Germania deține peste 275 miliarde USD. În cazul Franței (236 miliarde USD), creșterea activelor fondurilor de pensii se datorează probabil unei restructurări a sectorului prin transferul activelor din contractele de pensii ale companiilor de asigurări (date încă indisponibile pentru aceste contracte) către un nou vehicul de fonduri de pensii supus unui regim de reglementare diferit.

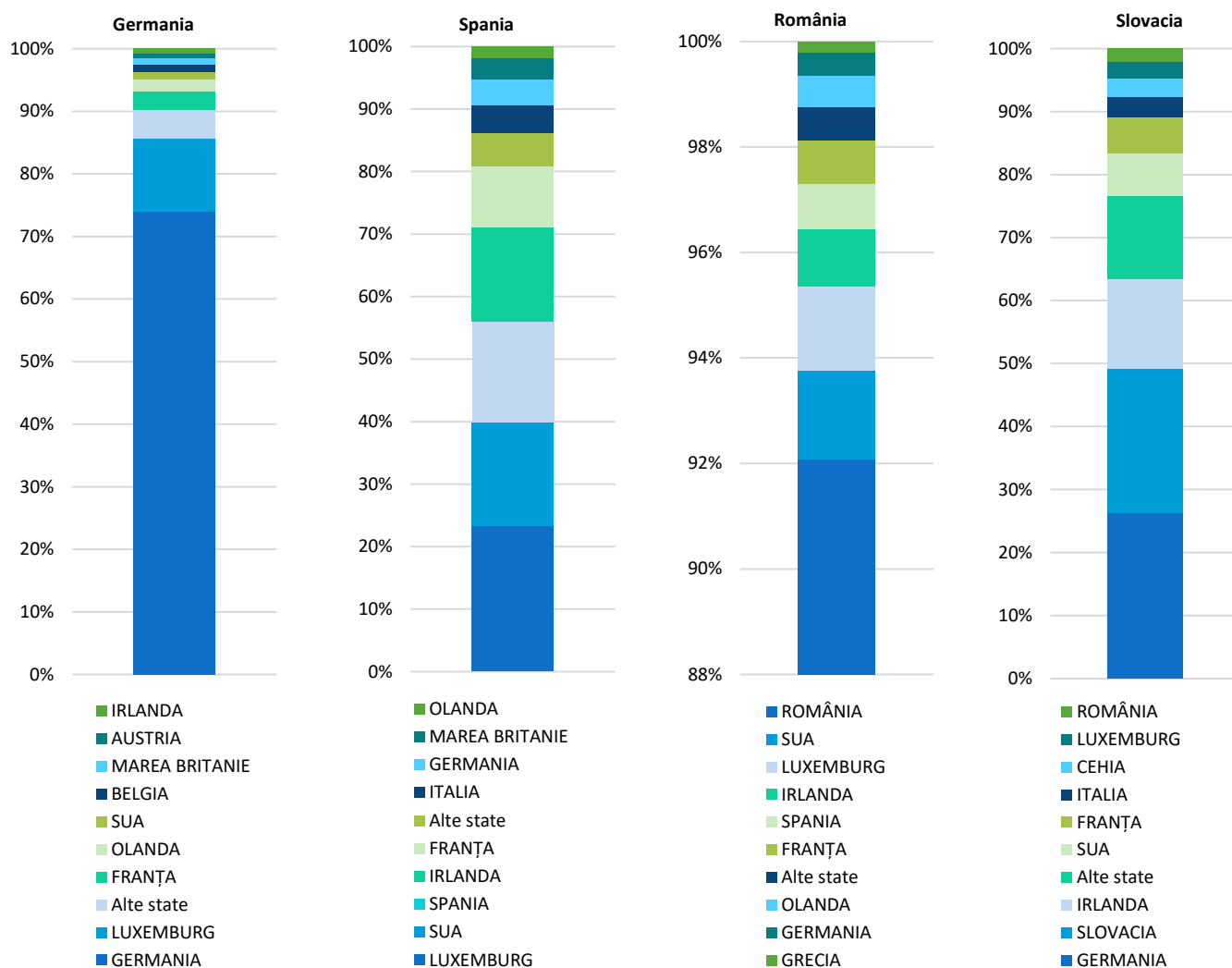
Grafic 7 Activele fondurilor de pensii în statele europene, % PIB, anul 2022

OECD - Pension Markets in Focus preliminary 2022 data, ediția din iunie 2023

Referitor la expunerea pe țări a activelor fondurilor de pensii, Germania deține o pondere de circa 74% în active germane, 12% în active din Luxemburg și 14% în alte state. Spania deține o pondere de circa 23% în active din Luxemburg, 17% în active din SUA și 60% în alte state. Slovacia deține o pondere de 26% în active germane, 23% în active slovace și 51% în alte state. România deține o pondere de 92% în active românești, 2% în active din SUA și 6% în alte state.

Grafic 8 Expunerea pe țări a activelor fondurilor de pensii la 31 martie 2023

Sursa: EIOPA, Occupational Pensions Statistics, Asset Exposures Q1 2023

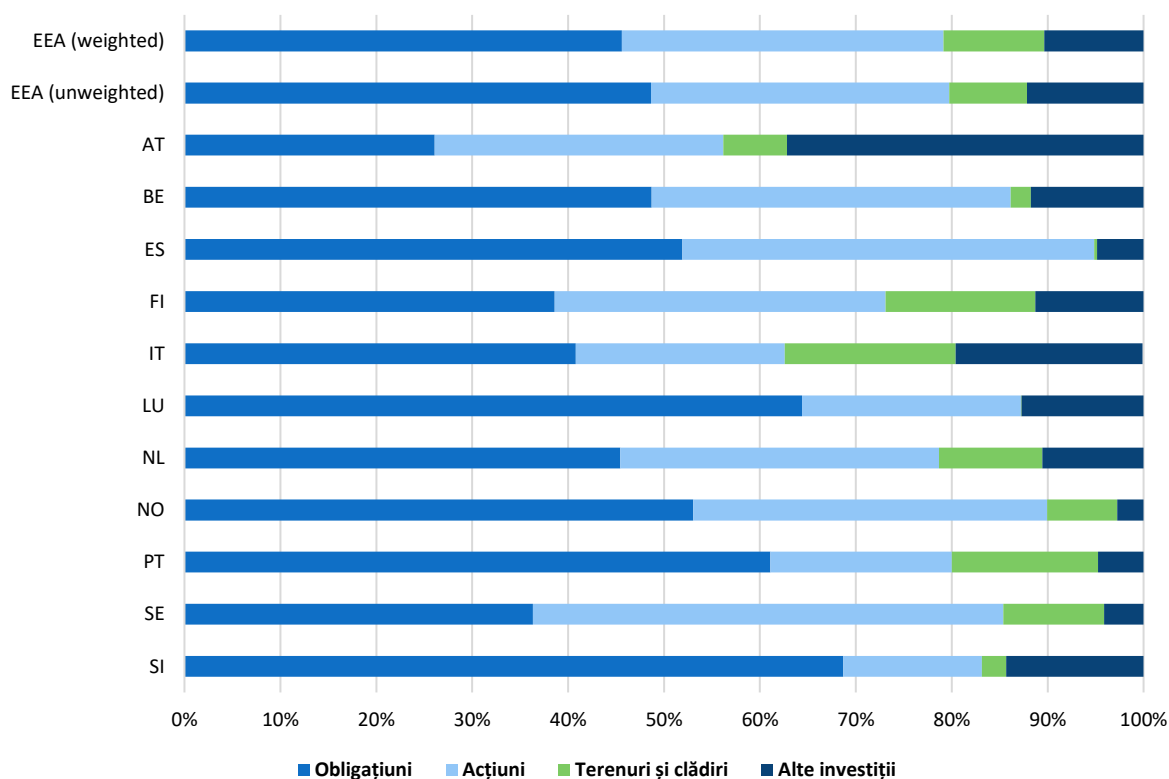
Gradul de penetrare a pensiilor private (raportul dintre activele totale ale vehiculelor de economisire pentru pensionare și PIB) a avut evoluții diferite de la stat la stat. Prin urmare, Danemarca a înregistrat cea mai mare valoare a activelor de pensii în raport cu PIB-ul la sfârșitul anului 2022, luând în considerare toate tipurile de instrumente de economisire pentru pensie (191,1% din PIB), urmată de Islanda (183,2%). În cazul României, gradul de penetrare a pensiilor private a atins nivelul de 7,1% în anul 2022, în scădere față de anul 2021 (-0,7 puncte procentuale). În cazul activelor totale ale fondurilor private din România au fost observate creșteri anuale considerabile, pe tot parcursul funcționării sistemului de pensii private.

Tabel 2 Evoluția gradului de penetrare al pensiilor private în anul 2022 (activele totale ale mijloacelor de economisire pentru pensionare % PIB)

Danemarca	Islanda	SUA	Suedia	Croația	Kosovo	Letonia	Macedonia de Nord
191,1	183,2	133,5	98,7	28,1	27,1	16,3	14,6
Slovacia	Estonia	Spania	Bulgaria	Italia	Cehia	Lituania	Franța
14	13	11,8	11,7	11,3	8,8	8,7	8,4
România	Slovenia	Belgia	Ungaria	Serbia	Albania		
7,1	6,7	6,2	4,2	0,7	0,3		

Sursa: OECD - Pension Markets in Focus preliminary 2022 data, ediția din iunie 2023

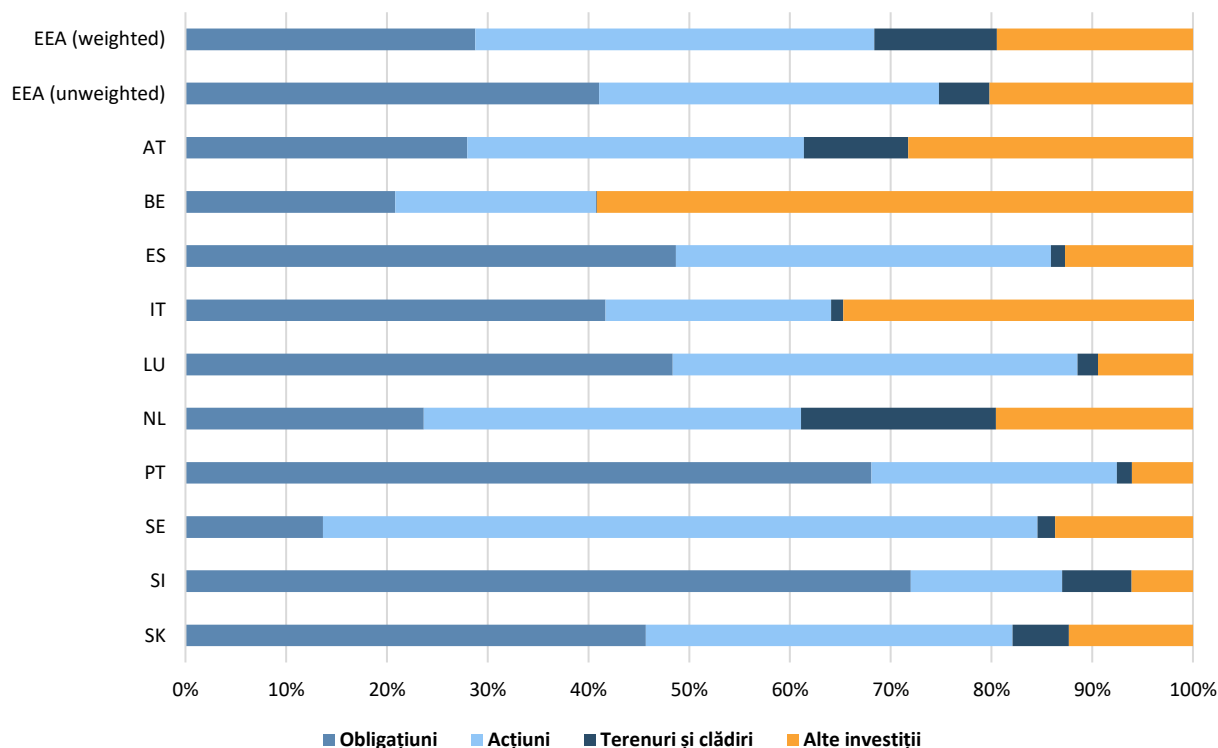
Grafic 9 Structura investițională a fondurilor de pensii ocupaționale de tip beneficii definite în statele europene în T4 2022 (%)

Sursa: Raportul privind stabilitatea financiară EIOPA – Iunie 2023, Statisticile EIOPA privind IORP.

Notă: Categoria "obligațiuni" include obligațiunile guvernamentale, obligațiunile corporative, creditele ipotecare și împrumuturile, fondurile de creanțe și fondurile de piață monetară. Categoria "acțiuni" include acțiuni directe, fonduri de capitaluri proprii și fonduri de capital privat. Categoria "Terenuri și clădiri" constă în proprietăți imobiliare directe, fonduri imobiliare și fonduri de infrastructură, iar "alte investiții" constă în alte investiții directe, fonduri de alocare a activelor, fonduri alternative și alte fonduri. EEA (w) este media ponderată pentru Spațiul Economic European. EEA (un-w) este media neponderată pentru Spațiul Economic European.

Grafic 10 Structura investițională a fondurilor de pensii ocupaționale de tip contribuții definite în statele europene în T4 2022 (%)

Sursa: Raportul privind stabilitatea financiară EIOPA – Iunie 2023, Statisticile EIOPA privind IORP.

Pentru IORP, care își acoperă decalajul de acoperire a riscurilor prin utilizarea instrumentelor derivate pe rata dobânzii, a devenit din ce în ce mai important să dețină lichidități suficiente pentru a face față solicitărilor de marjă pentru pozițiile lor pe instrumente derivate pe rata dobânzii. Acest lucru a afectat în special IORP din Regatul Unit, dar a avut consecințe și pentru IORP cu sediul în SEE. În plus, prețurile acțiunilor la sfârșitul anului 2022 au fost mai mici decât cu 12 luni înainte, ceea ce a dus la pierderi în portofoliile de acțiuni ale IORP. De asemenea, turbulențele de la începutul anului 2023 din sectorul bancar au stârnit temeri de contagiune la nivel mondial, sporind incertitudinea pe piețe. În ceea ce privește activele, aceste evoluții au afectat în principal în mod negativ IORP. Consecințele pentru pasivele IORP au fost mixte și au depins în mare măsură de caracteristicile sistemului de pensii: cu beneficii definite (DB) sau cu contribuții definite (DC) și de metoda de evaluare utilizată. Structura sectorului pensiilor depinde foarte mult de caracteristicile sistemului național de pensii. Acesta constă în mod normal în trei piloni, Pilonul I fiind o pensie pentru limită de vârstă furnizată de stat, Pilonul II o pensie profesională și Pilonul III o pensie individuală.

Alocarea activelor în cadrul IORP cu beneficii definite (DB) și IORP de tip contribuții definite (DC) diferă substanțial. În mod normal, primele dețin o proporție mai mare din investițiile lor în categorii de active mai puțin riscante. De exemplu, obligațiunile reprezintă 45% din activele IORP-DB, în timp ce valoarea pentru IORP-DC este de 29%. Pentru acțiuni, dimpotrivă, IORP-DB alocă 34% și IORP-DC 40%. IORP-DC alocă, de asemenea, o proporție mai mare din investițiile lor pentru proprietăți și alte investiții, care sunt

considerate mai riscante decât obligațiunile. Prin urmare, IORP-DC ar fi mai expuse la o scădere a prețurilor activelor mai riscante decât IORP-DB în cazul unor evoluții nefavorabile ale pieței financiare, cel puțin pe termen scurt.

Fondurile de pensii ocupaționale din statele europene, atât cele de tip beneficii definite, cât și cele de tip contribuții definite, au investit în cea mai mare parte în obligațiuni, acțiuni și în categoria „alte investiții”. Dintre țările analizate, în cazul Sloveniei a fost observat cel mai semnificativ procent al portofoliului investițional în obligațiuni (69%-planuri de tip DB; 72%-planuri de tip DC), urmată de Portugalia (61%-planuri de tip DB; 68%-planuri de tip DC). La polul opus se află Austria cu un procent de 26% în cazul planurilor de pensii de tip beneficii definite și Suedia cu 14% în cazul planurilor de pensii de tip contribuții definite.

Performanța portofoliului rămâne o preocupare esențială pentru IORP. Randamentul investițiilor ar putea fi afectat negativ de o potențială deteriorare a condițiilor economice și ale piețelor financiare.

Structura investițională a portofoliilor influențează randamentele obținute de vehiculele investiționale. Astfel, o alocare importantă a portofoliului către active riscante implică randamente potențiale mai mari, dar și o volatilitate mai crescută a randamentului.

Reglementările privind investițiile din unele țări pot impune, de asemenea, furnizorilor de pensii să investească o anumită proporție din activele lor în instrumente financiare specifice.

În cazul în care un fond obține periodic rate de rentabilitate inferioare ratei minime, se declanșează aplicarea unor măsuri speciale de supraveghere în vederea redresării situației. În contextul în care există un număr restrâns de fonduri de pensii administrate privat și al mecanismelor de protecție existente, s-a constatat o abordare similară din partea administratorilor în ceea ce privește alocarea strategică a portofoliului investițional, caracterizată printr-o expunere moderată la risc și totodată printr-o preferință pentru titlurile emise de către statul român.

Pe plan european, piețele fondurilor de pensii private sunt diferite structural de piața din România. Majoritatea produselor sunt facultative și predomină în multe țări fondurile de pensii ocupaționale. În acest context, portofoliile agregate ale fondurilor de pensii europene, existente într-un număr mult mai mare, sunt investite într-un mix de active financiare, în special obligațiuni și acțiuni.

Sectorul european al pensiilor ocupaționale s-a confruntat cu multiple provocări în ultimul an. Războiul în curs de desfășurare din Ucraina a dominat în continuare evoluțiile financiare la nivel mondial, declanșând presiuni inflaționiste, în special pe piața energiei, dar și în alte părți ale economiei. Autoritățile au răspuns prin înăsprirea politicii monetare și, prin urmare, prin creșterea ratelor dobânzilor într-un ritm intens. Preocupările legate de problemele de securitate cibernetică rămân ridicate și din cauza îngrijorărilor legate de un conflict geopolitic hibrid.

Sustenabilitatea și gestionarea riscurilor de mediu au devenit factori-cheie pentru investitorii pe termen lung și, în special, pentru instituțiile europene de pensii ocupaționale (IORP).

2. Piața pensiilor private din România

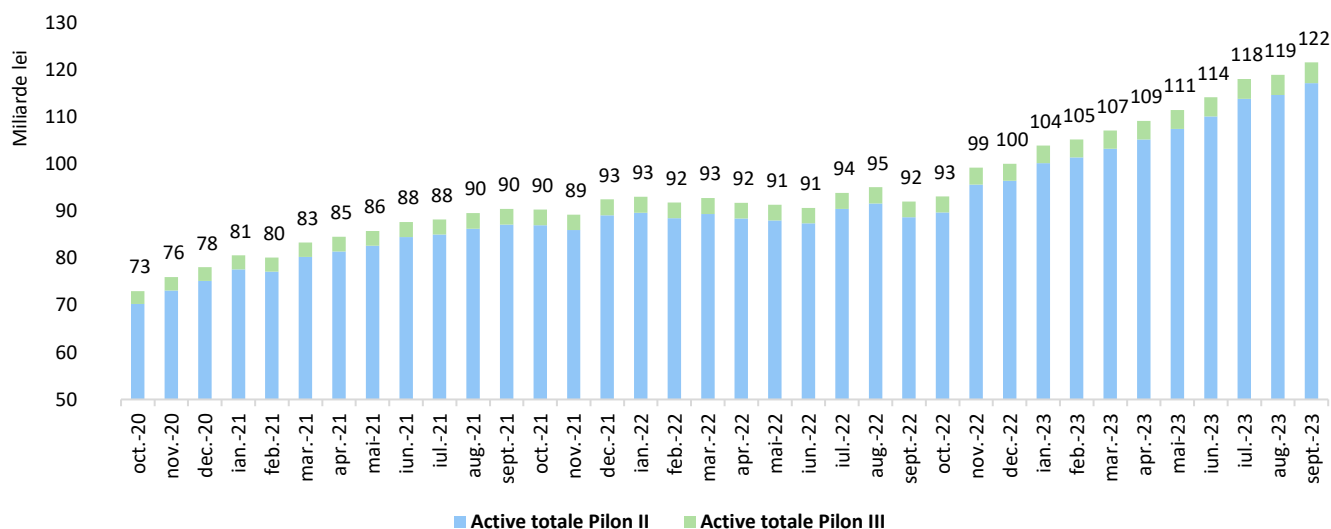
La finalul lunii septembrie 2023, fondurile de pensii private (pilon II și pilon III) au acumulat active totale în valoare de 121,55 miliarde lei (respectiv active nete în valoare de 121,52 miliarde lei), cu 21,5% mai mult comparativ cu finalul anului precedent. Raportat la luna septembrie 2022, valoarea activelor a crescut cu 32%. Ca pondere în PIB, activele totale ale sistemului de pensii private au înregistrat un nivel de peste 8,08%, la finalul lunii septembrie 2023¹⁰.

Principalele date referitoare la sistemul de pensii private sunt enumerate mai jos:

La 30 septembrie 2023, politica investițională din cadrul portofoliilor de active ale fondurilor de pensii private continuă să fie concentrată pe piața locală de capital. Ponderea investițiilor în instrumente cu venit fix reprezenta aproximativ 70% din totalul portofoliului investițional al fondurilor de pensii private, în timp ce un procent de 23% a fost investit în acțiuni.

Grafic 11 Valoarea activelor totale ale sistemului de pensii private

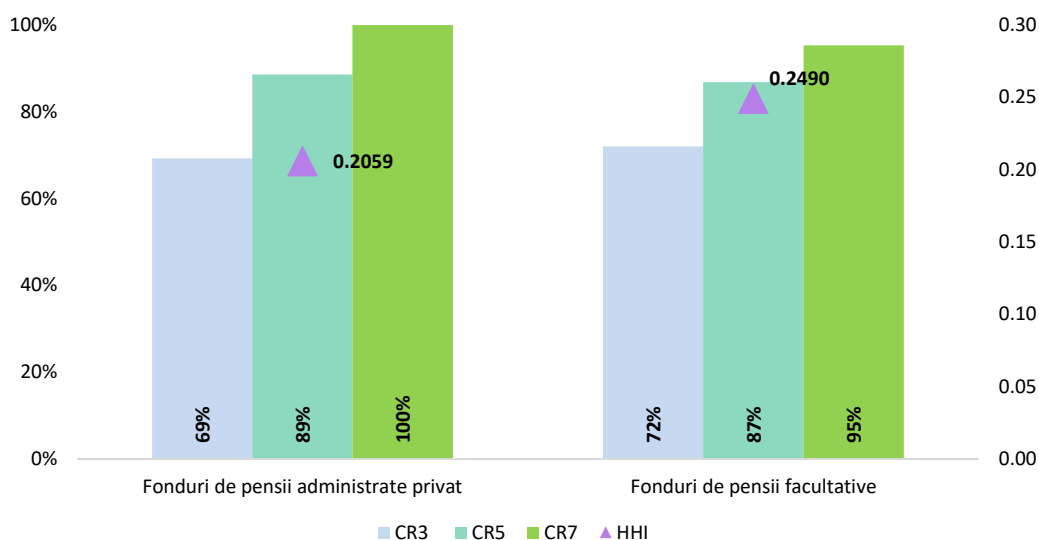

Sursa: calcule ASF

¹⁰ PIB a fost calculat ca sumă a ultimelor patru trimestre, serie brută, prețuri curente.

Activele fondurilor din pilonul II reprezintă peste 96,4% din totalul activelor sistemului de pensii private din România, în timp ce dimensiunea pilonului III rămâne una redusă.

Grafic 12 Gradul de concentrare al fondurilor de pensii private (în funcție de valoarea totală a activelor la 30 septembrie 2023)

Sursa: calcule ASF

Conform principalilor indicatori folosiți de Consiliul Concurenței, gradul de concentrare pe piața pensiilor private se menține unul ridicat și la finalul lunii septembrie 2023, situație explicabilă din motive legate de structura pieței, a numărului redus de fonduri de pensii private și de mecanismul de înregistrare automată pe Pilonul II, prin care majoritatea participanților nou intrați sunt distribuiți în cote egale tuturor administratorilor de fonduri de pensii administrate privat.

Activitatea de depozitare a activelor fondurilor de pensii private este realizată de trei bănci și se menține la un nivel ridicat de concentrare, BRD – Groupe Societe Generale SA deținând o cotă de piață de 82%.

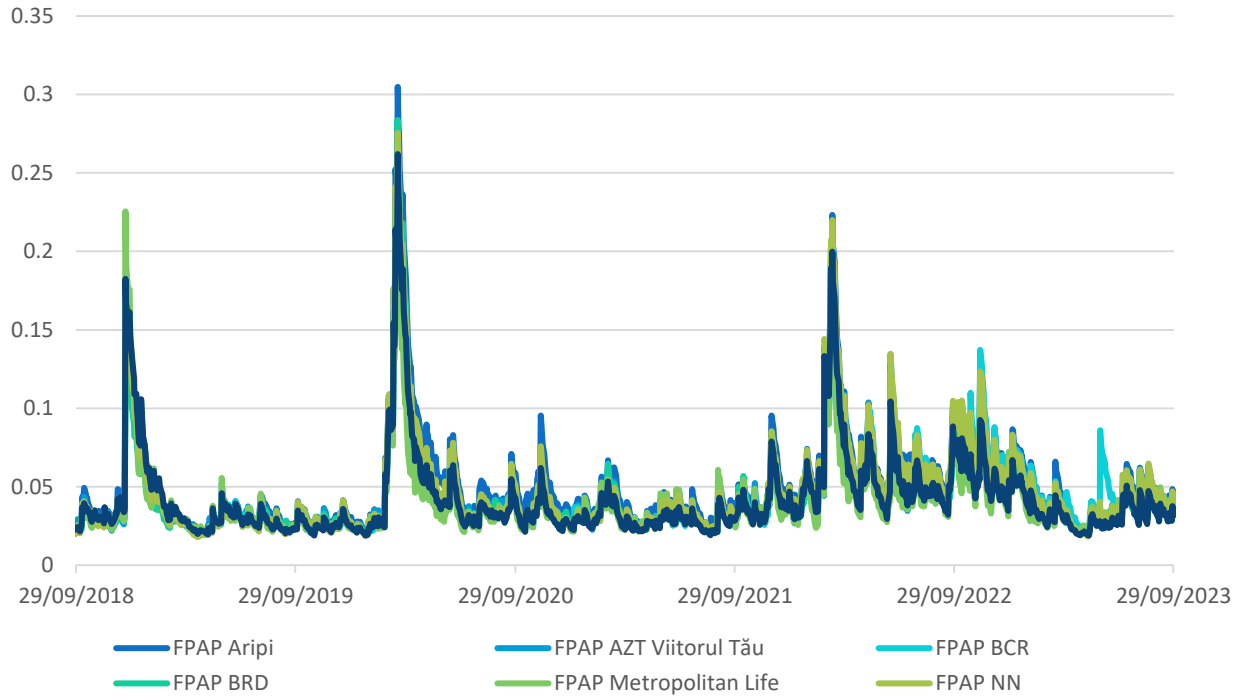
Tabel 3 Cota de piață a depozitarilor fondurilor de pensii private

Depozitar	Valoare active în custodie	% în total active
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	99.624.557.406	81,96%
RAIFFEISEN BANK SA	16.687.191.943	13,73%
BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ SA	5.242.460.434	4,31%
Total	121.554.209.783	100 %

Sursa: prelucrare ASF

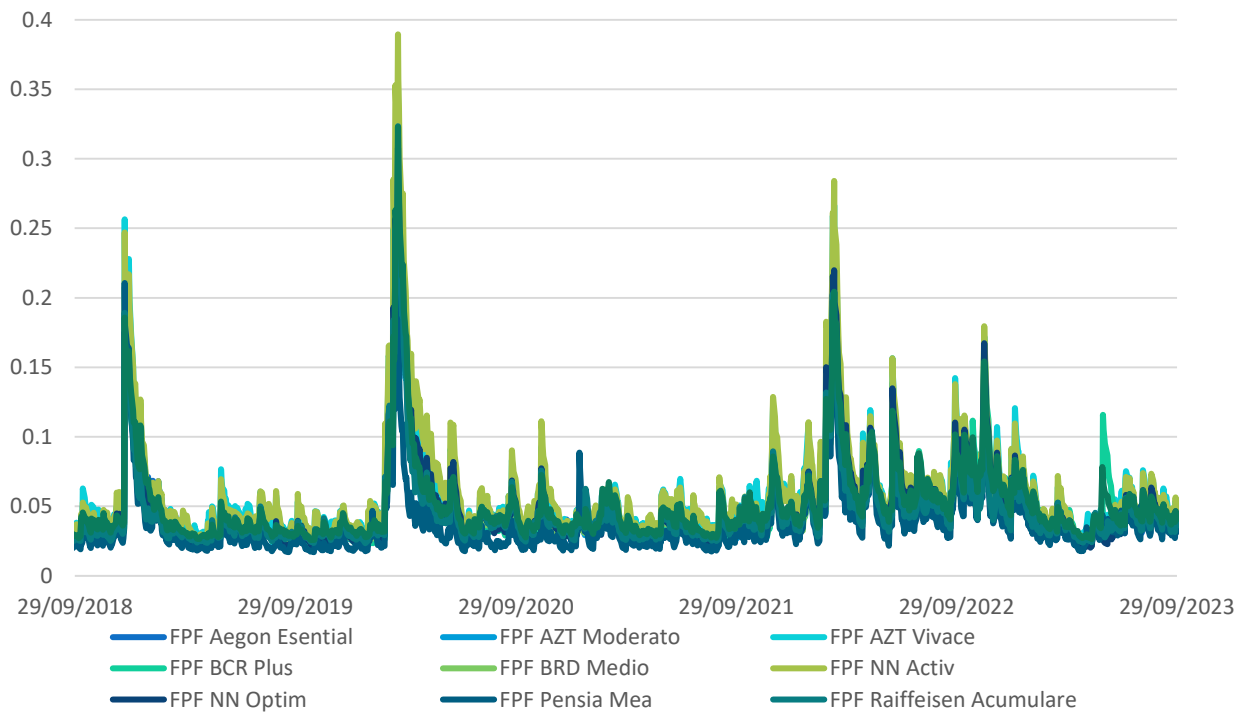
În al treilea trimestru al anului 2023, volatilitatea activelor unitare nete ale fondurilor de pensii private a fost una moderată, fără șocuri pe termen scurt.

Grafic 13 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul II - GARCH (1,1)

Sursa: prelucrare ASF

Grafic 14 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul III - GARCH (1,1)

Sursa: prelucrare ASF

3. Fondurile de pensii administrate privat – Pilonul II

La finalul lunii septembrie 2023, erau înscrise în Registrul Electronic al Autorității de Supraveghere Financiară șapte fonduri de pensii administrate privat. Acestea sunt administrate de șapte administratori de fonduri de pensii private, activele lor fiind încredințate spre păstrare unui număr de trei bănci din România cu rol de depozitari. Valoarea totală a activelor fondurilor de pensii administrate privat a fost de 117,17 miliarde lei la finalul lunii septembrie 2023, în creștere cu aproximativ 32% comparativ cu aceeași dată a anului 2022. Raportat la luna decembrie 2022, valoarea activelor totale a crescut cu 21,5%. Numărul participanților înregistrați în sistemul pensiilor administrate privat la 30 septembrie 2023 a fost de 8,09 milioane persoane, în creștere față de 7,96 milioane persoane la finalul anului anterior.

La nivelul Pilonului II, contribuția medie a participanților cu contribuții virate la în luna septembrie 2023 a fost de circa 266 lei/participant, în timp ce la 31 decembrie 2022 valoarea acesteia a fost de 237 lei/participant. În primele nouă luni ale anului 2023, contribuțiile virate în sistemul de pensii administrate privat au fost în cuantum de 9,54 miliarde lei, în creștere cu aproximativ 16% față de aceeași perioadă a anului anterior.

La finalul lunii septembrie 2023, titlurile de stat și acțiunile au rămas principalele instrumente financiare în care au investit fondurile de pensii administrate privat. Plasamentele fondurilor de pensii administrate privat în titluri de stat au reprezentat 64,4%, în creștere față de nivelul de 62,3% înregistrat la 31 decembrie 2022. Totodată, investițiile în acțiuni au reprezentat un procent de 23,3% din valoarea totală a activelor fondurilor de pensii din Pilonul II, în topul clasamentului fiind Hidroelectrică, OMV Petrom, Banca Transilvania și Romgaz. De asemenea, ponderi importante erau investite și în obligațiuni corporative (5,09%) și depozite bancare și conturi curente (3,79%).

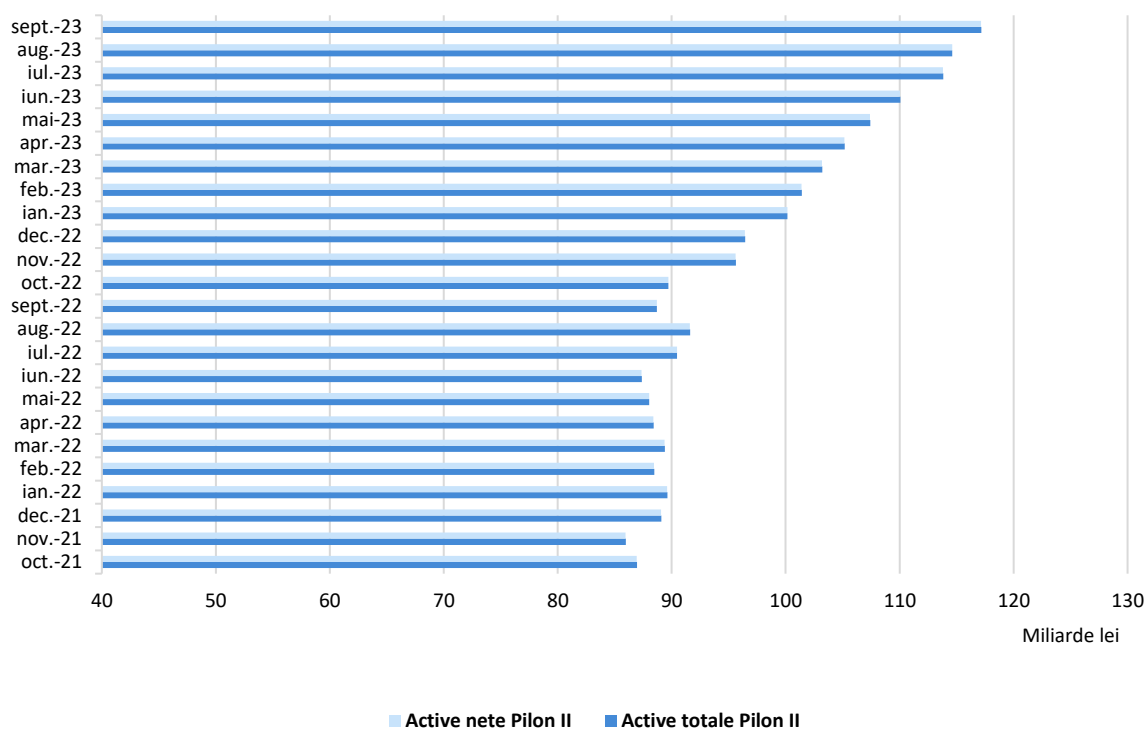
Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii administrate privat a fost 5,86% în septembrie 2023, în creștere față de finalul anului 2022 (4,13%).

La finalul lunii septembrie 2023, valoarea medie a activului unui participant la sistemul pensiilor administrate privat era de 14.630 lei, înregistrând o creștere de 28,76% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior și o creștere de 19,5% față de finalul anului 2022. Pe parcursul primelor nouă luni ale anului 2023 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți în cuantum de 654 milioane lei pentru 39.976 de participanți și beneficiari.

3.1. Valoarea activelor

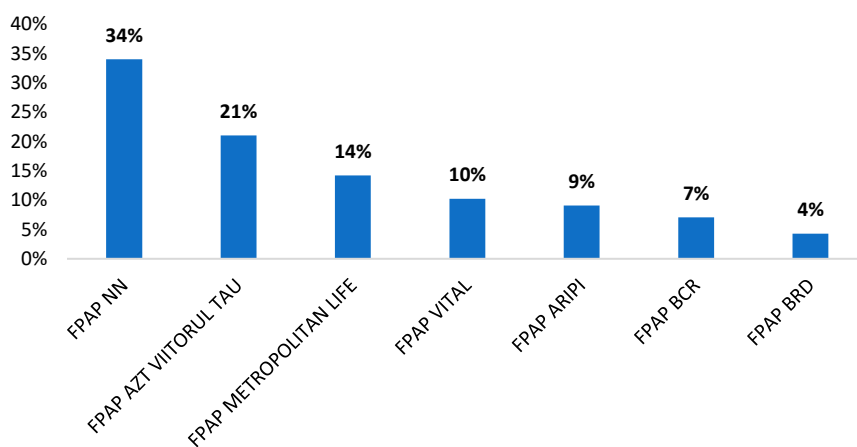
La finalul lunii septembrie 2023, valoarea totală a activelor fondurilor de pensii administrate privat a fost de 117,17 miliarde lei, iar valoarea activelor nete a atins nivelul de 117,15 miliarde lei.

Grafic 15 Valoarea activelor fondurilor de pensii administrate privat

Sursa: prelucrare ASF

Grafic 16 Activele administrate și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

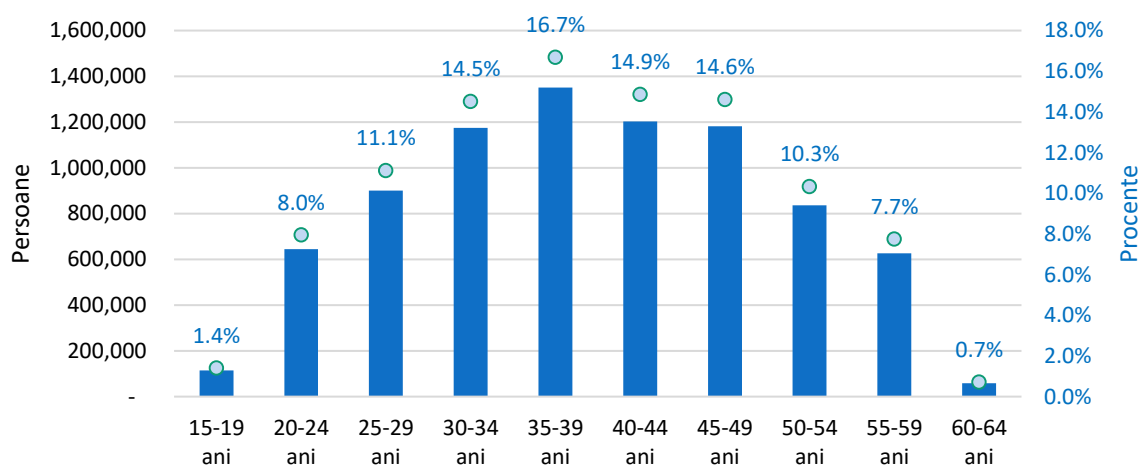
Piața fondurilor de pensii administrate privat înregistrează un grad ridicat de concentrare, primele trei fonduri totalizând 69% din activele totale.

3.2. Participanți

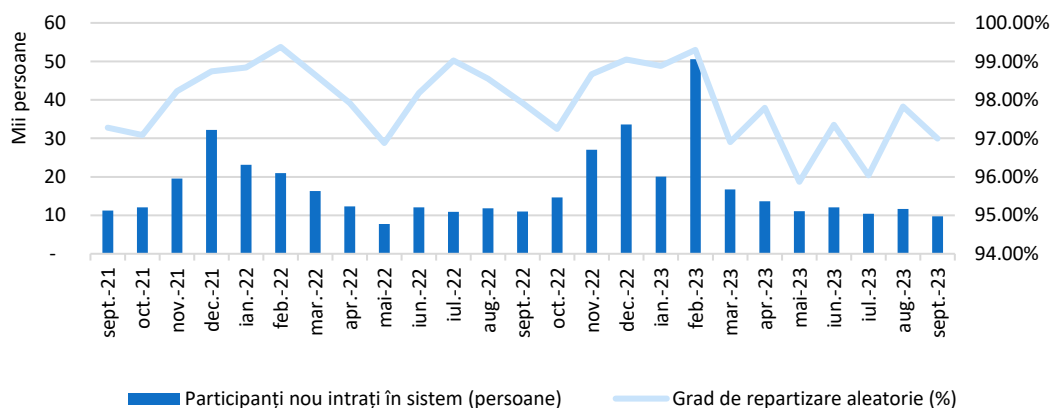
La 30 septembrie 2023, numărul total al participanților la sistemul de pensii administrate privat a fost de 8,09 milioane persoane, în creștere cu 2,29% comparativ cu aceeași dată a anului anterior. De la începutul anului până în luna septembrie, inclusiv, s-au înregistrat în sistem aproximativ 156,06 mii de persoane, în creștere cu 24% față de aceeași perioadă a anului precedent. Primele trei fonduri de pensii administrate privat în funcție de numărul de participanți, FPAP NN (26%), FPAP AZT Viitorul Tău (21%) și FPAP Metropolitan Life (14%), cumulează un procent de 61% din numărul total de persoane înregistrate în sistem.

În ceea ce privește distribuția pe grupe de vârstă, la finalul lunii septembrie 2023, ponderea participanților cu vârsta de până în 35 ani a fost de 35% din totalul participanților, iar ponderea celor cu vârstă de peste 35 ani a fost de 65%. Distribuția participanților pe gen rămâne constantă, ponderea participanților de genul feminin în numărul total de participanți fiind de 48%, iar ponderea persoanelor de gen masculin de 52%.

Grafic 17 Structura pe vârste a participanților la 30 septembrie 2023

Grafic 18 Evoluția numărului de participanți nou intrați în sistem (axa stângă) și a gradului de repartizare aleatorie (axa dreaptă)

Sursa: prelucrare ASF

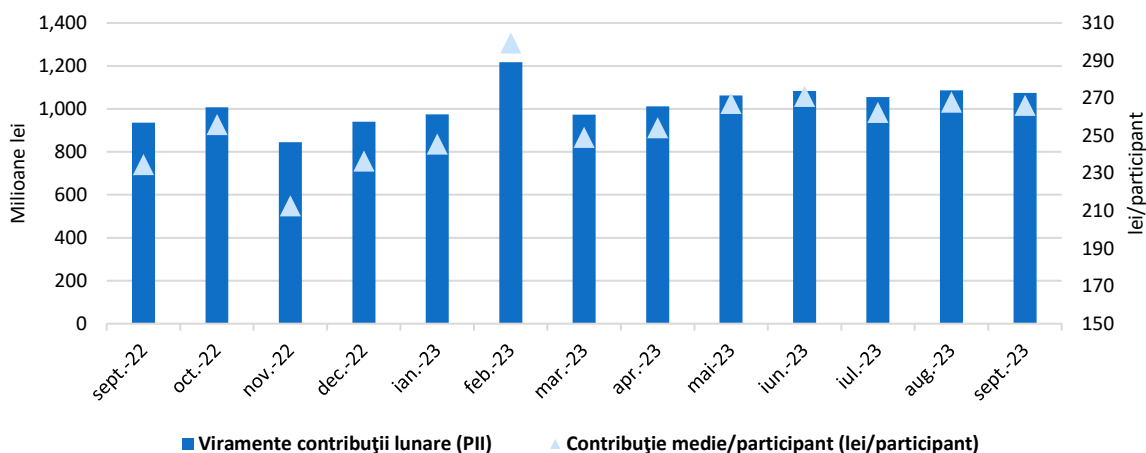
Un număr de aproximativ 152,92 mii de persoane au fost repartizate aleatoriu către un fond de pensii administrat privat în primele nouă luni ale anului 2023, reprezentând 98% din totalul persoanelor nou intrate în sistem.

3.3. Contribuții

De la începutul anului până în luna septembrie 2023, au fost virate contribuții brute către fondurile de pensii administrate privat în cuantum de 9,54 miliarde lei, cu 16% mai mult comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. În luna septembrie 2023 au fost virate contribuții brute în cuantum de aproximativ 1,074 miliarde lei, în creștere cu 14,3% comparativ cu luna decembrie 2022 (940 milioane lei).

Contribuția medie per participant a fost de circa 266 lei în luna septembrie 2023, cu 13% mai mult comparativ cu cea înregistrată în aceeași perioadă a anului precedent.

Grafic 19 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate și contribuția medie per participant

Sursa: prelucrare ASF

Tabel 4 Distribuția pe regiuni a contribuției lunare medii în luna septembrie 2023 (lei)

București	362	Tulcea	261	Neamț	238	Satu Mare	226
Cluj	361	Olt	259	Arad	237	Caraș-Severin	226
Ilfov	311	Constanța	253	Alba	235	Vaslui	225
Timiș	311	Giurgiu	253	Sălaj	233	Bistrița-Năsăud	224
Sibiu	292	Prahova	252	Buzău	230	Covasna	224
Iași	285	Botoșani	250	Dâmbovița	227	Gorj	223
Brașov	279	Călărași	247	Bihor	227	Harghita	219
Dolj	278	Bacău	244	Suceava	227	Maramureș	217
Mureș	271	Teleorman	241	Ialomița	227	Vâlcea	217
Argeș	270	Brăila	240	Hunedoara	227	Vrancea	210
Galați	266	Mehedinți	238				

Sursa: prelucrare ASF

Contribuția lunară medie variază puternic în funcție de județ, cele mai mari valori fiind înregistrate în Municipiul București (362 lei/participant), Cluj (361 lei/participant), Ilfov (311 lei/participant), Timiș (311 lei/participant) și Sibiu (292 lei/participant). Cele mai mici contribuții lunare medii se înregistrează în Maramureș (217 lei/participant), Vâlcea (217 lei/participant) și Vrancea (210 lei/participant).

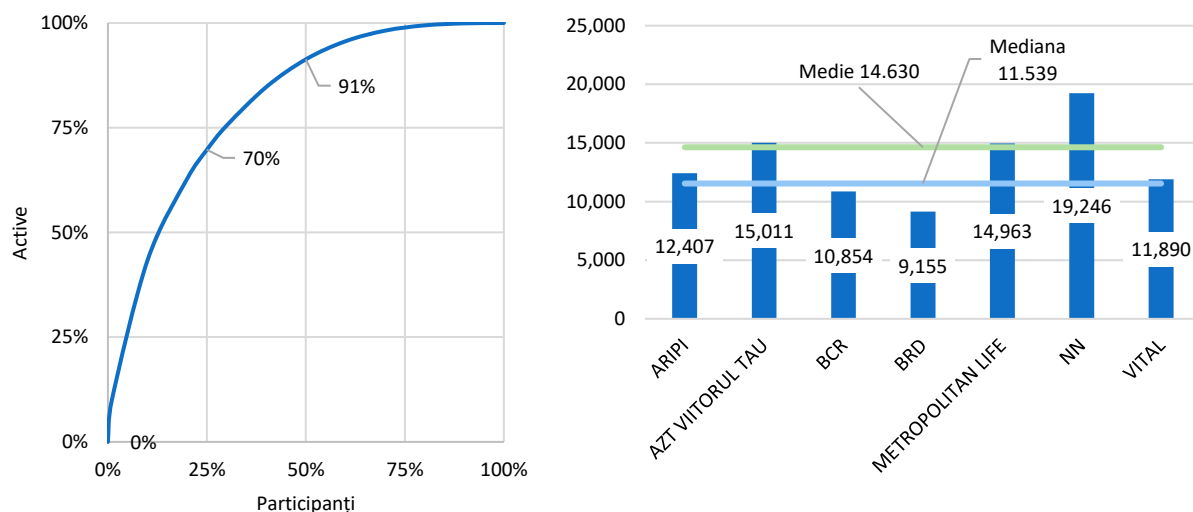
Tabel 5 Distribuția pe regiuni a contribuțiilor totale în luna septembrie 2023 (milioane lei)

București	268	Dolj	17	Harghita	8.5	Vrancea	5.1
Cluj	50	Bihor	16	Hunedoara	7.7	Vaslui	5.0
Timiș	41	Bacău	13	Buzău	7.4	Sălaj	4.8
Brașov	25	Galați	13	Valcea	7.2	Tulcea	4.3
Sibiu	22	Arad	13	Dâmbovita	6.9	Teleorman	3.9
Prahova	21	Suceava	11	Bistrița-Năsăud	6.3	Călărași	3.9
Iași	21	Maramureș	10	Botoșani	6.1	Caraș-Severin	3.7
Argeș	21	Alba	8.9	Brăila	5.5	Ialomița	3.2
Ilfov	21	Satu Mare	8.8	Gorj	5.4	Giurgiu	2.9
Constanța	18	Neamț	8.7	Covasna	5.1	Mehedinți	2.8
Mureș	17	Olt	8.7				

Sursa: prelucrare ASF

În ceea ce privește contribuțiile lunare totale, se păstrează diferența accentuată între regiuni, Municipiul București înregistrând cele mai mari valori (268 milioane lei), urmat de Cluj (50 milioane lei) și Timiș (41 milioane lei). La polul opus se află Teleorman, Călărași, Caraș-Severin, Ialomița, Giurgiu și Mehedinți înregistrând cele mai scăzute valori (între 2,8 și 3,9 milioane lei).

Grafic 20 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 septembrie 2023

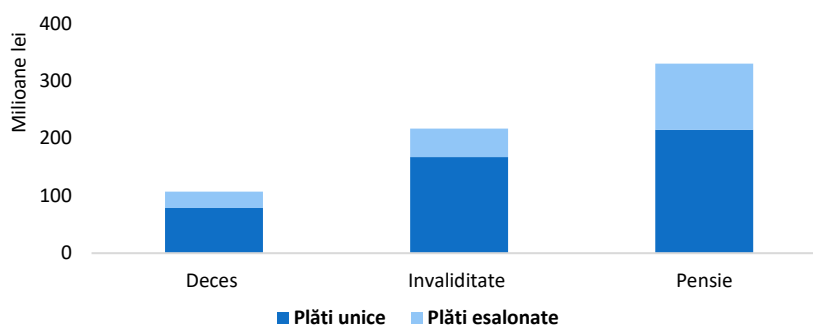
Sursa: prelucrare ASF

Distribuția valorii conturilor participanților arată o concentrare mare, 70% din active fiind deținute de doar 25% din participanți. Cel mai mare cont are o valoare de 2,04 milioane lei, iar cel mai mic are o valoare de 1 leu. Totodată, 20% dintre participanți dețin active sub valoarea de 1.169 lei.

3.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

Pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2023 au fost efectuate plăți ale activului personal net în valoare de circa 654 milioane lei către 39.976 participanți sau beneficiari. Din valoarea totală a plăților efectuate, un procent de 50,5% este aferent deschiderii dreptului la pensie, 16,4% ca urmare a decesului participantului și 33,2% ca urmare a invalidității.

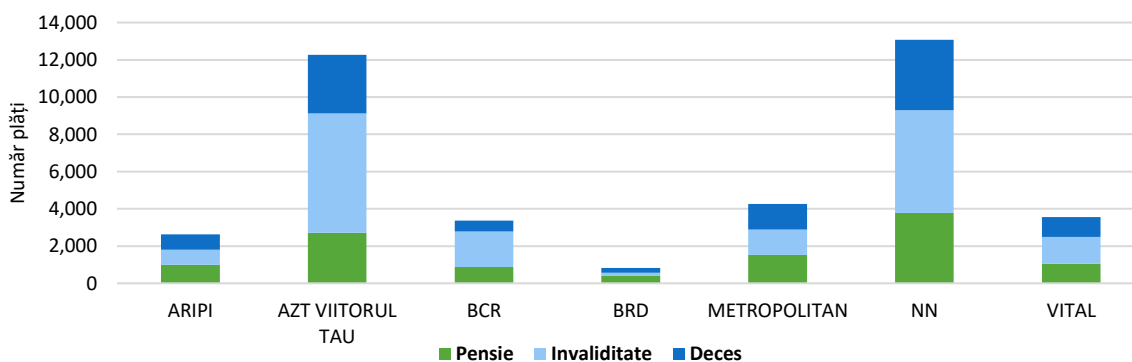
Grafic 21 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

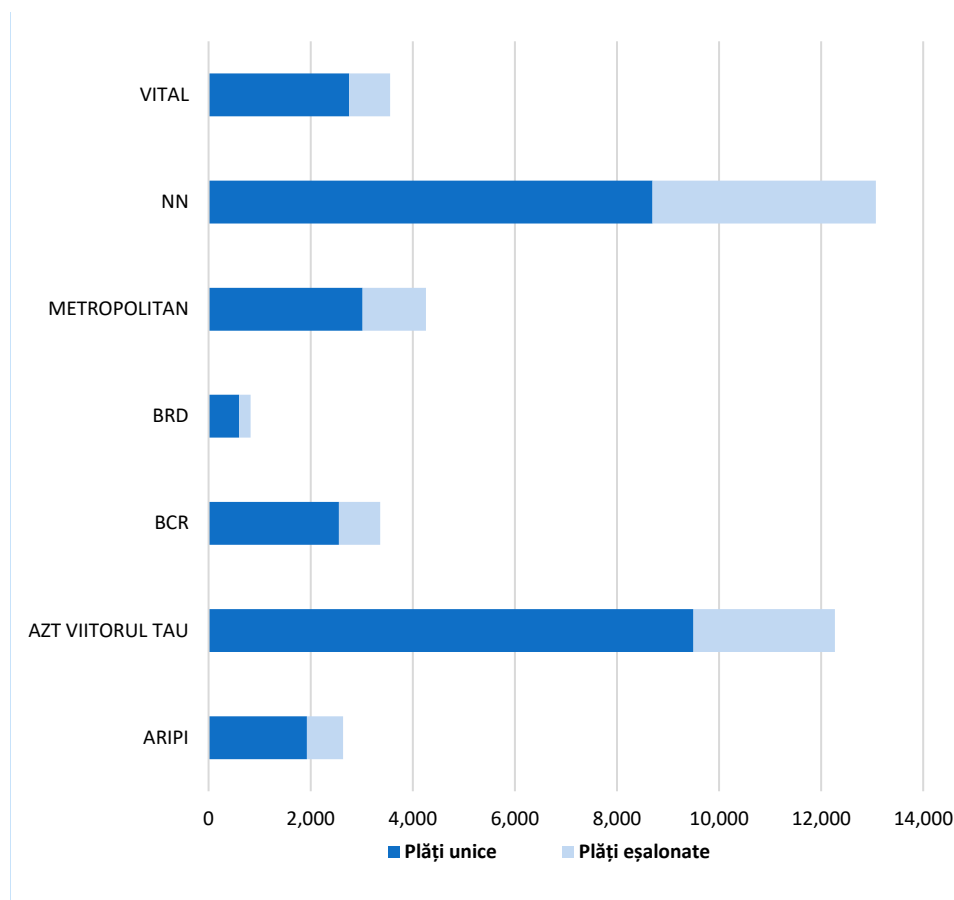
În primele nouă luni ale anului 2023, ca și modalitate de plată a activului personal net, 70% dintre participanți/beneficiari au preferat plățile unice în detrimentul celor eșalonate. Ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, au fost efectuate plăți unice în valoare de 215 milioane lei și plăți eșalonate în valoare de circa 115 milioane lei. Au fost înregistrate plăți unice în cuantum de 79 milioane lei și plăți eșalonate în cuantum de 28 milioane lei către beneficiarii activului personal net ca urmare a decesului participantului. Pentru invaliditate, cuantumul activului net personal plătit a fost de aproximativ 167 milioane de lei aferent plăților unice și 50 milioane lei prin plăți eșalonate.

Grafic 22 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

Grafic 23 Numărul plăților efectuate din fond în funcție de modalitatea de plată în perioada ian. - sep. 2023

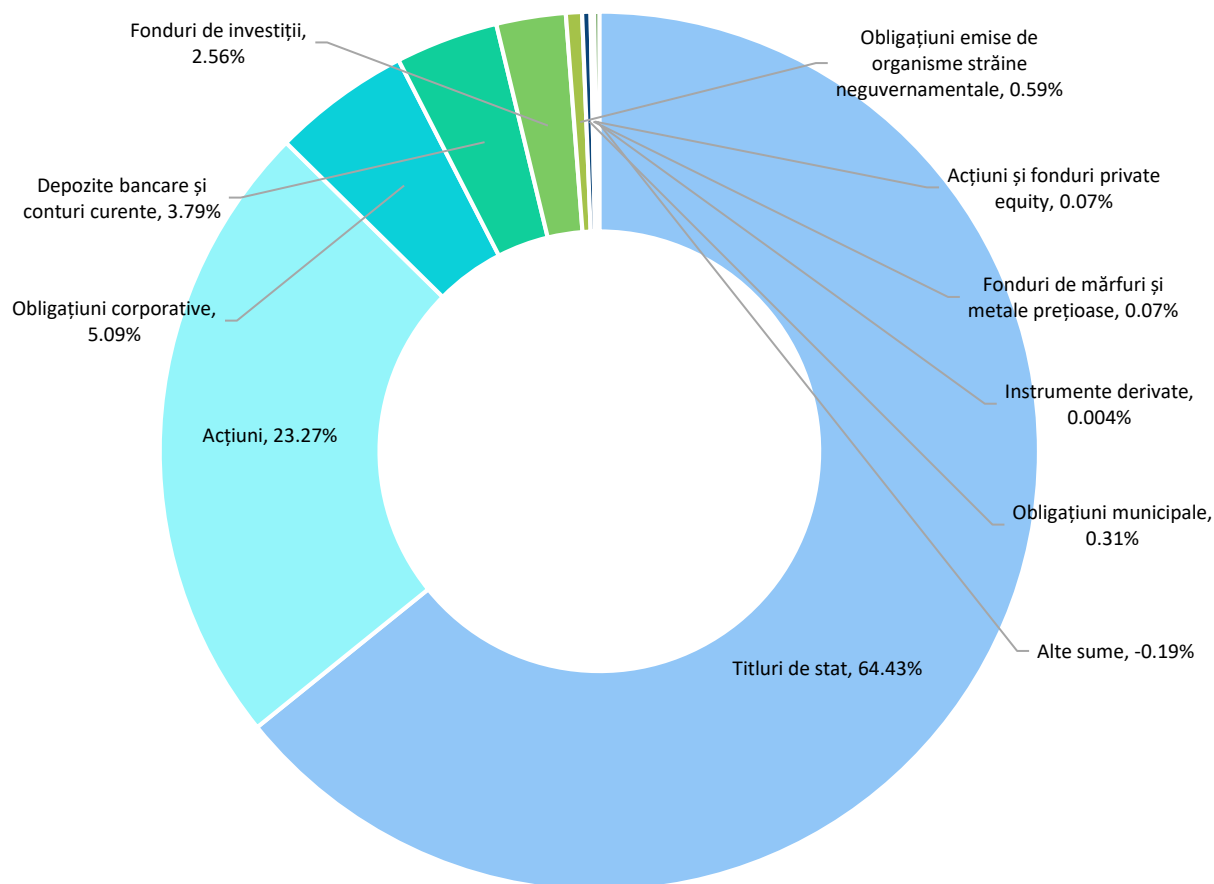
Sursa: prelucrare ASF

Cele mai mari ponderi în totalul plăților activului personal net în primele nouă luni ale anului 2023 au fost înregistrate de FPAP NN (33%), FPAP AZT Viitorul Tău (31%) și FPAP Metropolitan Life (11%), fiind și fondurile cu cel mai mare număr de participanți. Plata pensiei private pe motiv de invaliditate reprezintă ponderea cea mai mare în numărul plăților fondurilor de pensii administrate privat (44%).

3.5. Structura investițiilor

Conform legislației în vigoare, fondurile de pensii private urmează o strategie generală prudentă, investițiile acestora fiind realizate preponderent în obligațiuni suverane, dar și în companii listate pe piața de capital, care sunt transparente și care respectă governanța corporativă, stimulând astfel dezvoltarea pieței primare și secundare. Totodată, fondurile de pensii private au un orizont investițional pe termen lung și reprezintă în același timp o sursă stabilă capital pentru finanțarea economiei și a statului român.

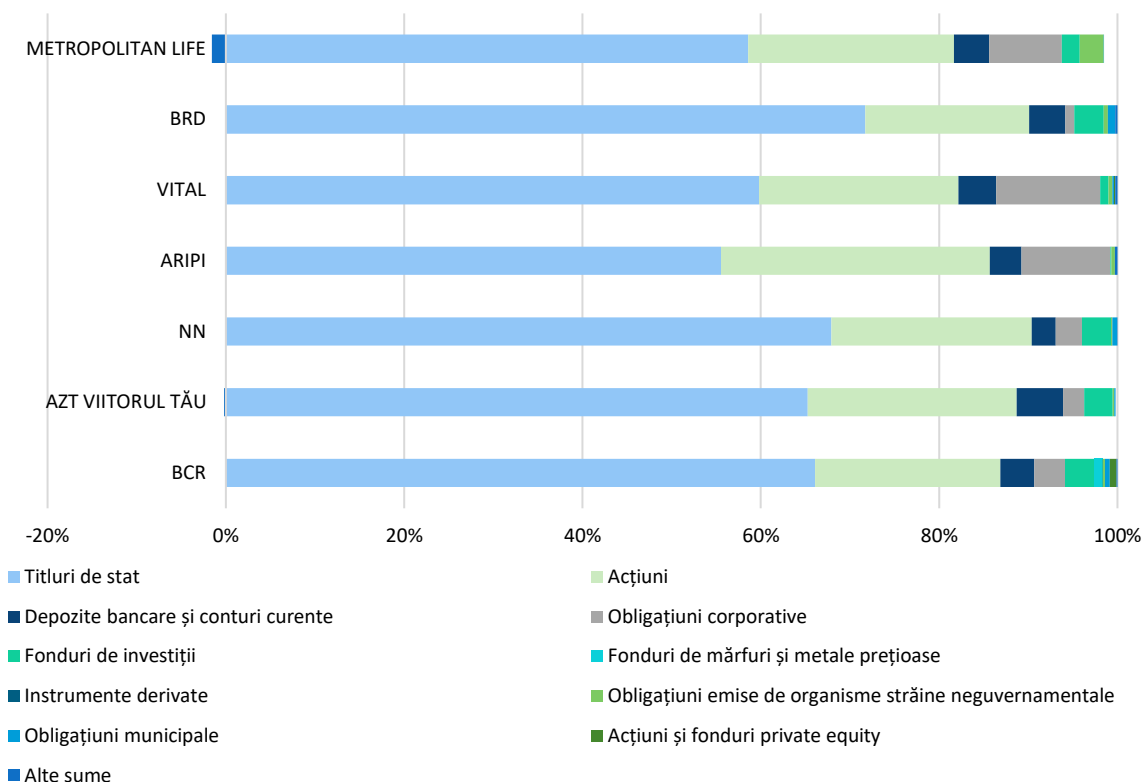
Grafic 24 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

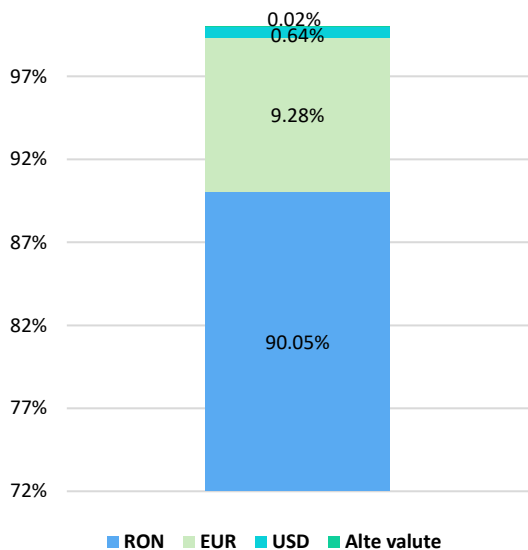
Toate fondurile de pensii administrate privat au investit majoritar în obligațiuni suverane, în procente de peste 55,5% din activele totale. Dintre cele șapte fonduri de pensii administrate privat, FPAP BRD a investit cel mai mare procent din active în titluri de stat, aproximativ 71,71%. Alte instrumente financiare precum acțiunile sau obligațiunile corporative se regăsesc în portofoliile investiționale ale fondurilor de pensii în procente semnificative.

Grafic 25 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

Grafic 26 Structura valutară a fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2023

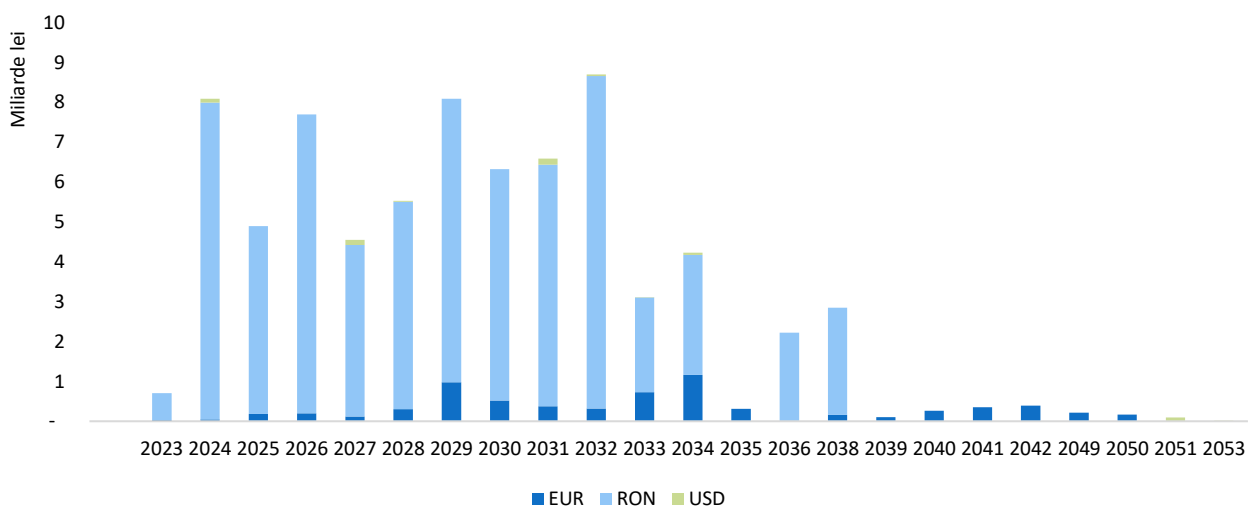

Sursa: prelucrare ASF

La data de 30 septembrie 2023, investițiile locale ale fondurilor de pensii administrate privat au înregistrat un procent de aproximativ 90,05%, iar din plasamentele în valută, ponderea cea mai mare au avut-o plasamentele în euro (9,28%) și dolar american (0,64%). Patru fonduri de pensii administrate privat au utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar la finalul lunii septembrie 2023.

Valoarea plasamentelor în titluri de stat ale fondurilor de pensii administrate privat la finalul trimestrului III 2023 a fost de 75,5 miliarde de lei. Dintre acestea, titlurile de stat denumite în lei înregistrează un procent semnificativ (90 %), urmate de cele denumite în euro fiind 9,2% și în dolar american 0,8%. În cazul emisiunilor în lei, cele mai mari valori au fost înregistrate de titlurile de stat cu maturitatea în 2024, 2026, 2029 și 2032. O mare parte din emisiunile în euro ajung la scadență în 2029 și 2034. Toate titlurile de stat din portofoliile fondurilor de pensii din Pilonul II sunt emise exclusiv de statul român.

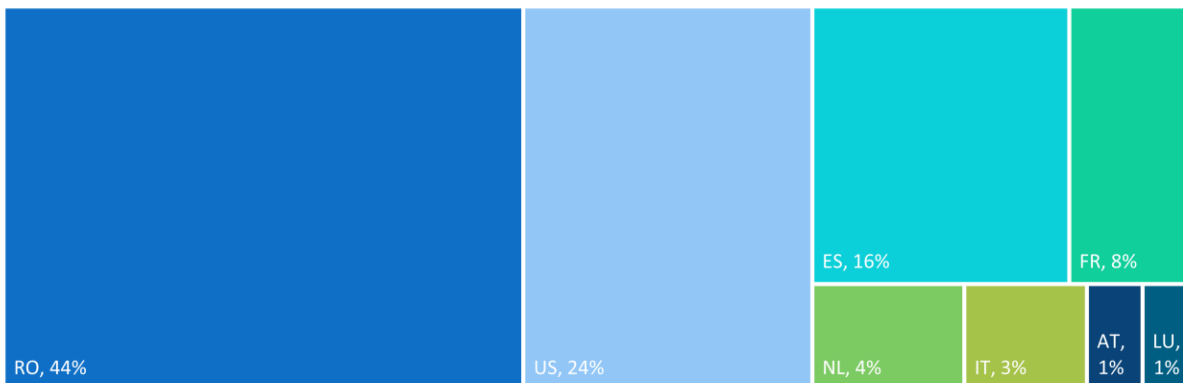
Grafic 27 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

La finalul lunii septembrie 2023, investițiile în obligațiuni corporative au fost în cuantum de 5,96 miliarde lei, având o pondere de 5,09% în totalul activelor fondurilor de pensii administrate privat. Investițiile în obligațiunile emise de organisme străine neguvernamentale s-au situat la un procent de 0,59%, investițiile în obligațiuni municipale fiind de 0,31%.

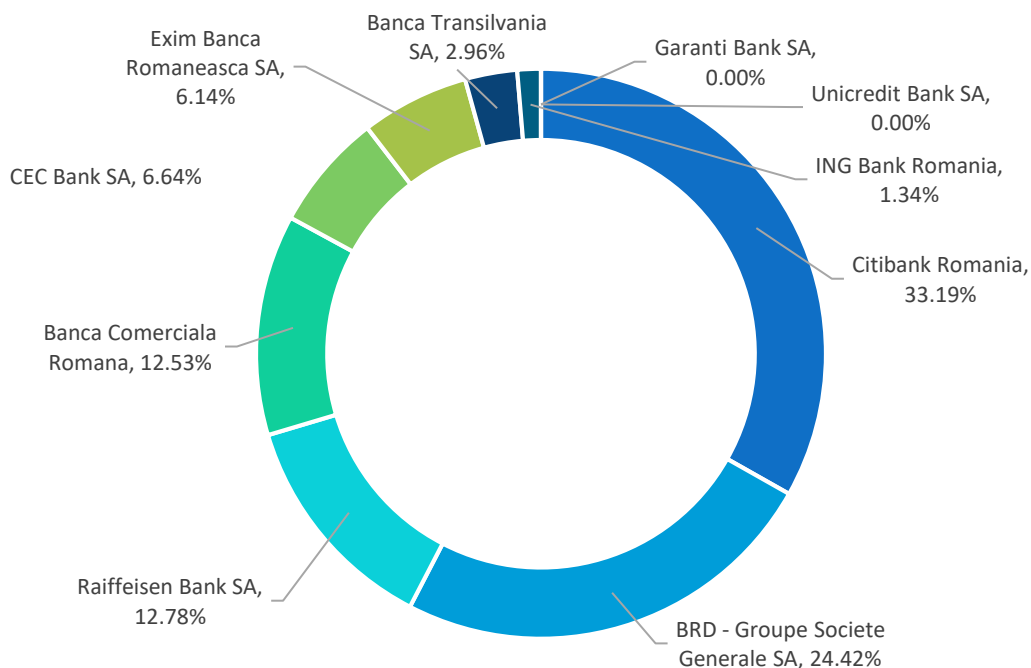
Grafic 28 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

Emitenții obligațiunilor corporative provin din țări precum SUA (24%), Spania (16%), Franța (8%) Olanda (4%), emitenții locali fiind în procent de 44%. Fondurile de pensii administrate privat au investit în obligațiuni corporative românești emise de Banca Comercială Română în procent de aproximativ 25,32% din totalul obligațiunilor corporative, Raiffeisen Bank SA în procent de 13,55%, Banca Transilvania în procent de 3,14%, UniCredit Bank SA în procent de 1,18% și Alpha Bank România SA în procent de 0,46%.

Grafic 29 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 septembrie 2023

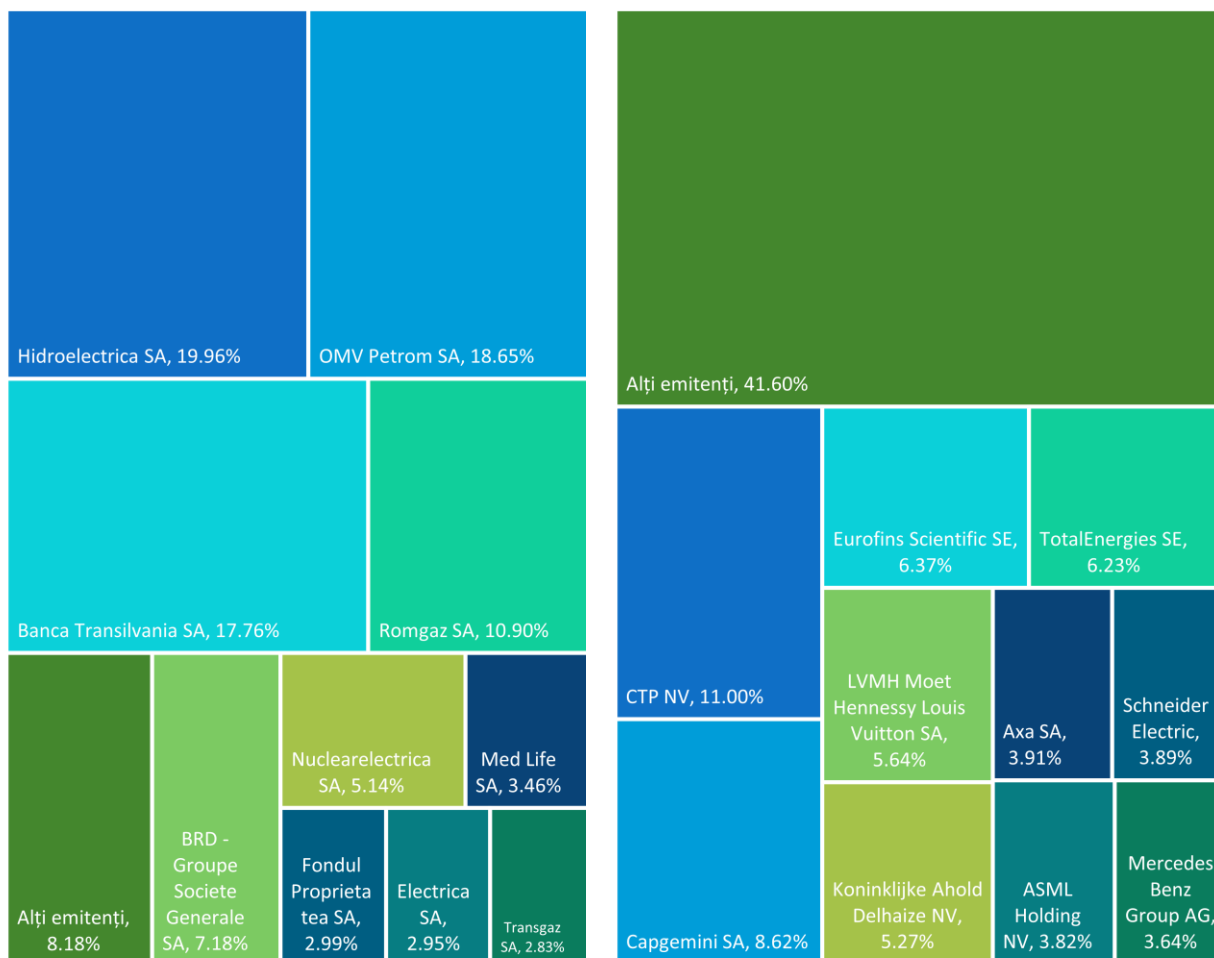

Sursa: prelucrare ASF

Plasamentele fondurilor de pensii administrate privat în depozite bancare și conturi curente, la 30 septembrie 2023, se situau în jurul valorii de 4,44 miliarde lei. Principalele instituții la care fondurile de pensii administrate privat dețin depozite bancare sau conturi curente sunt: Citibank România, BRD – GSG SA, Raiffeisen Bank SA, Banca Comercială Română, CEC Bank SA, Exim Banca Românească SA și Banca Transilvania SA.

Fondurile de pensii administrate privat investesc în emitenți care respectă governanța corporativă și sunt transparente. La 30 septembrie 2023, sistemul pensiilor administrate privat din România a investit în acțiuni 27,27 miliarde de lei, respectiv un procent de aproximativ 23,27% din activele totale. Cea mai mare parte a emitenților de acțiuni e reprezentată de companii din România (94%), restul fiind emitenți din alte state (6%).

Grafic 30 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul II, din România (stânga) și din alte state (dreapta) la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

La 30 septembrie 2023, principalii emitenți de acțiuni erau companiile aflate în topul celor mai tranzacționate companii pe segmentul principal la BVB. În ceea ce privește emitenții străini, majoritatea sunt din Franța, Germania, Olanda și Luxemburg.

Începând cu anul 2013, instrumentele financiare din portofoliile fondurilor de pensii private care se tranzacționează pe piețe financiare sunt evaluate prin marcarea la piață. În această situație, evoluția valorii unitare a activului net a fondurilor de pensii private poate cuprinde pe termen scurt potențiale episoade de volatilitate, fiind influențată de acestea. Prin natura lor, fondurile de pensii private sunt investitori pe termen lung, neavând comportament speculativ, ci mai degrabă unul de păstrare a instrumentelor până la maturitate și încasarea periodică a drepturilor ce li se cuvin aferente acestora (cupoane, dividende etc.).

Pe parcursul istoriei sale, sistemul de pensii private din România a depășit cu bine atât crizele financiare anterioare, cât și alte episoade de volatilitate și de scăderi pe piețele financiare, acesta revenind pe o traiectorie pozitivă la scurt timp. Chiar și în acest context, performanțele anterioare nu pot constitui garanții privind rezultatele viitoare, cu atât mai mult cu cât evoluțiile curente determină multe provocări

de ordin structural, având în vedere dinamica geopolitică pe plan global și tranziția către economii sustenabile din punct de vedere climatic.

3.6. Rate de rentabilitate

Rata de rentabilitate a unui fond de pensii administrat privat pe o perioadă reprezintă diferența dintre valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare a perioadei și valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare ce precedă perioada respectivă, totul raportat la valoarea unității de fond din ultima zi lucrătoare ce precedă perioada respectivă. Rata de rentabilitate anualizată a unui fond de pensii administrat privat se măsoară pentru perioada ultimelor 60 de luni anterioare efectuării calculului.

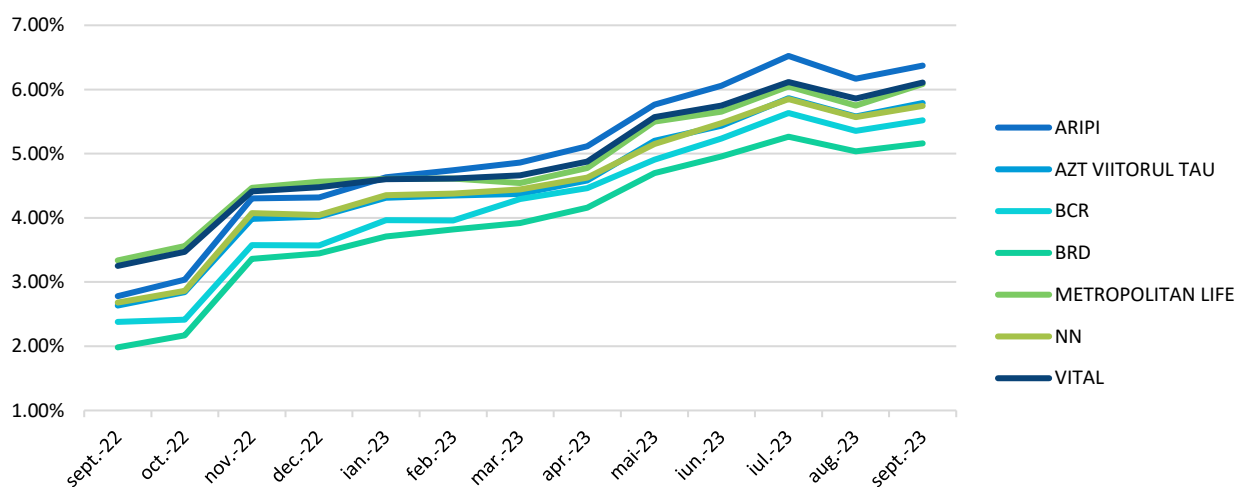
Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat au înregistrat următoarele valori la finalul lunii septembrie 2023, comparativ cu aceeași lună a anului anterior:

Tabel 6 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat

Denumire fond de pensii administrat privat	Septembrie 2022	Septembrie 2023
ARIPi	2.7804%	6.3708%
AZT VIITORUL TAU	2.6340%	5.7896%
BCR	2.3795%	5.5177%
BRD	1.9828%	5.1625%
METROPOLITAN LIFE	3.3370%	6.0850%
NN	2.6806%	5.7457%
VITAL	3.2518%	6.1079%

Sursa: ASF

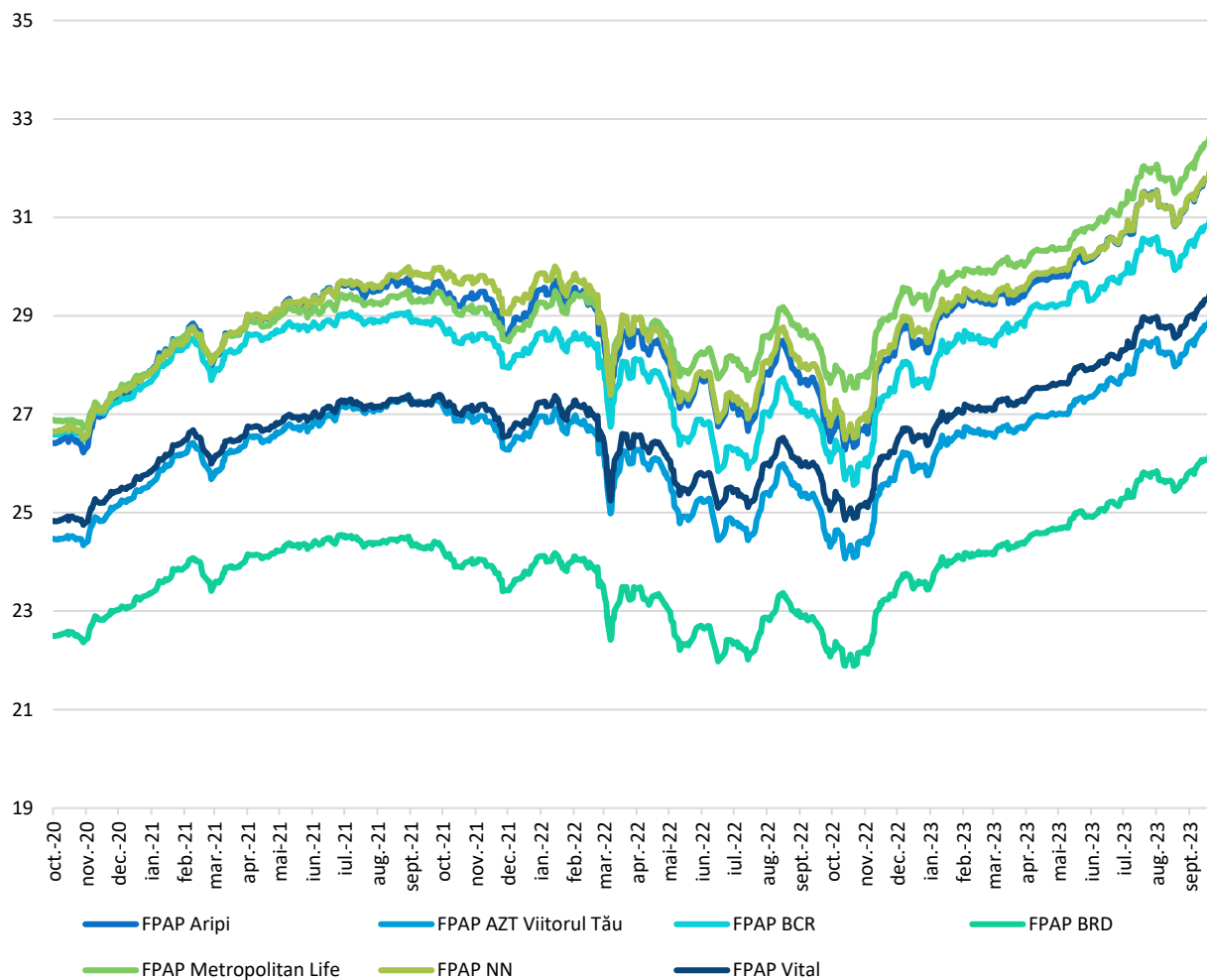
Grafic 31 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat

Sursa: prelucrare ASF

Valoarea unității de fond (VUAN) reprezintă raportul dintre valoarea activului net al fondului de pensii la o anumită dată și numărul total de unități ale fondului la aceeași dată. Pe parcursul trimestrului al III-lea 2023, valorile unitare ale activelor nete și-au continuat tendințele de creștere demarate la începutul anului.

Grafic 32 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul II (lei)

Sursa: prelucrare ASF

3.7. Depozitarii fondurilor de pensii administrate privat

Pe Pilonul II se menține un nivel ridicat de concentrare a depozitarilor fondurilor de pensii administrate privat, BRD – GSG SA având o cotă de piață de 81,5%, urmată de Raiffeisen Bank SA (14%).

Tabel 7 Depozitarii fondurilor de pensii administrate privat

Depozitar	Fond de pensii	% Active Pilon II
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPAP NN	34.1%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPAP AZT VIITORUL TAU	21.0%
RAIFFEISEN BANK SA	FPAP METROPOLITAN LIFE	14.2%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPAP VITAL	10.2%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPAP ARIPI	9.1%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPAP BCR	7.1%
BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ SA	FPAP BRD	4.3%

Sursa: prelucrare ASF

4. Fondurile de pensii facultative – Pilonul III

La finalul lunii septembrie 2023, zece fonduri de pensii facultative erau înscrise în Registrul Electronic al Autorității de Supraveghere Financiară, fiind administrate de opt societăți de administrare a fondurilor de pensii private. Activitatea de depozitare și custodie a activelor fondurilor de pensii facultative este realizată de doi depozitari.

Valoarea totală a activelor fondurilor de pensii facultative a fost de 4,38 miliarde lei la finalul lunii septembrie 2023, în creștere cu aproximativ 31,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului precedent. Comparativ cu luna decembrie 2022, valoarea activelor totale a crescut cu 21%. Numărul de participanți înregistrați în sistemul pensiilor facultative, la 30 septembrie 2023, a fost de 687 de mii de persoane, în creștere cu 9,7% față de finalul anului precedent și cu 13,8% față de aceeași perioadă a anului 2022.

La nivelul Pilonului III, contribuția medie a participanților cu contribuții virate, la 30 septembrie 2023, a fost de aproximativ 157 lei/participant, în scădere cu 0,2% față de aceeași perioadă a anului anterior și în scădere cu 7,2% față de luna decembrie 2022. În perioada ianuarie - septembrie 2023, contribuțiile virate în sistemul de pensii facultative au fost în cuantum de aproximativ 436 milioane lei, în creștere cu 19% față de aceeași perioadă a anului 2022.

La finalul lunii septembrie 2023, titlurile de stat și acțiunile au rămas principalele instrumente financiare în care au investit fondurile de pensii facultative. Plasamentele în titluri de stat au reprezentat 64,5%, în creștere față de nivelul de 63% înregistrat la 31 decembrie 2022. Totodată, investițiile în acțiuni au reprezentat un procent de 25,2% din valoarea totală a activelor fondurilor de pensii din Pilonul III, în topul clasamentului fiind OMV Petrom, Hidroelectrică, Banca Transilvania și Romgaz. De asemenea, ponderi importante erau investite și în depozite bancare și conturi curente (3,7%) și în obligațiuni corporative (3,6%).

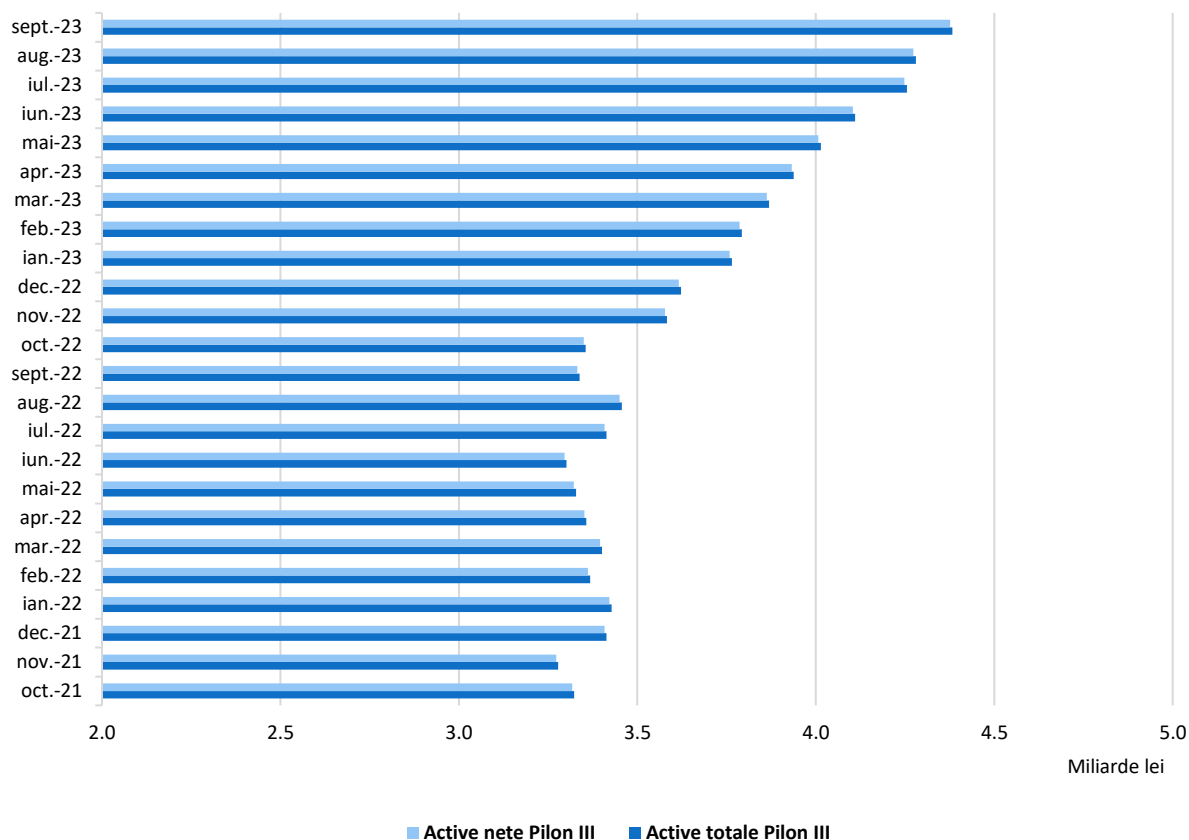
Rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii facultative cu grad de risc ridicat a fost 5,41% în septembrie 2023, în timp ce rata medie ponderată de rentabilitate a tuturor fondurilor de pensii facultative cu grad de risc mediu a înregistrat un nivel de 4,33%.

La finalul lunii septembrie 2023, valoarea medie a unui cont în sistemul pensiilor facultative era de 6.366 lei, cu 10,3% mai mare comparativ cu finalul anului precedent. În perioada ianuarie-septembrie 2023 au fost efectuate plăți ale activului personal net către participanți în cuantum de 85 milioane lei pentru 8.512 de participanți și beneficiari.

4.1. Valoarea activelor

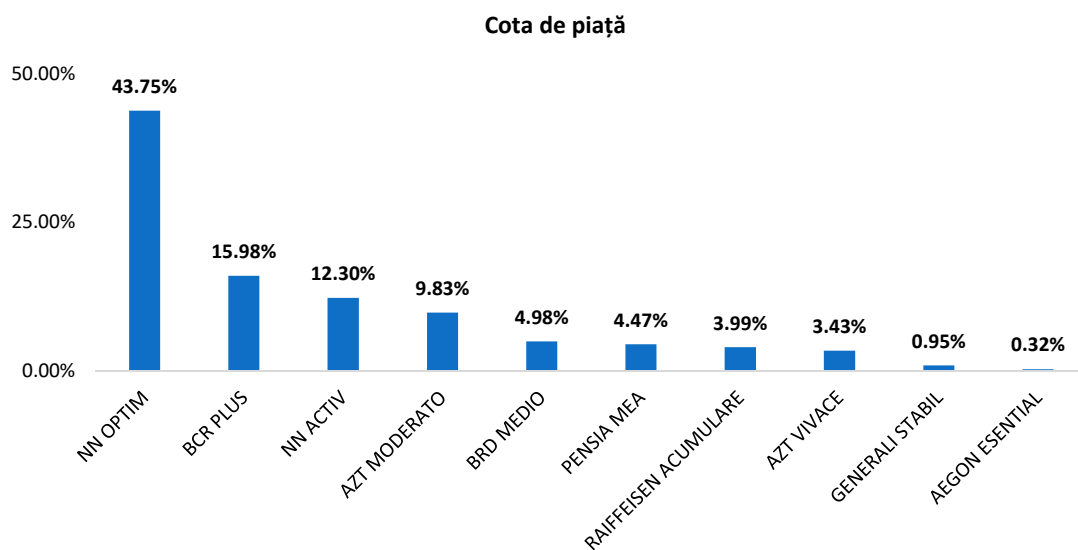
La finalul lunii septembrie 2023, valoarea totală a activelor fondurilor de pensii facultative a fost de 4,383 miliarde lei, fiind în creștere cu aproximativ 31,3% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior, în timp ce valoarea activelor nete era de 4,376 miliarde de lei.

Grafic 33 Valoarea activelor fondurilor de pensii facultative

Sursa: prelucrare ASF

Grafic 34 Activele nete și cota de piață a fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

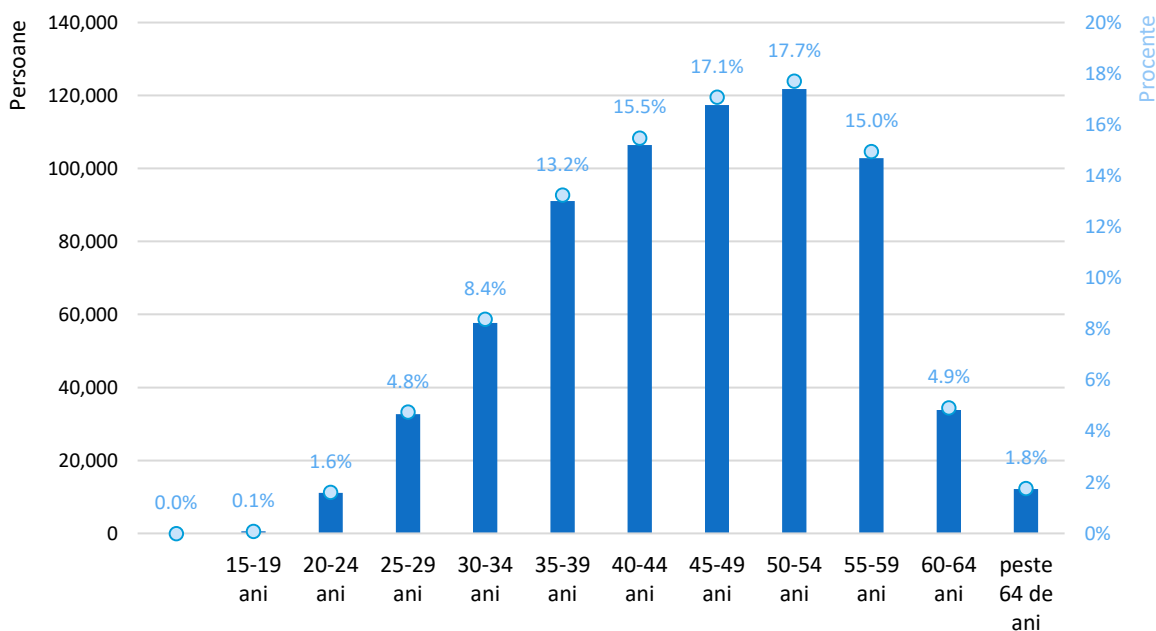
Se observă o concentrare a fondurilor de pensii facultative chiar mai puternică decât în cazul fondurilor de pensii administrate privat (pilonul II), fondurile administrate de NN ASIGURĂRI deținând 56% din piață.

4.2. Participanți

La finalul lunii septembrie 2023, numărul total al participanților din sistemul de pensii facultative a fost de 687,4 mii de persoane, în creștere cu 13,8% comparativ cu aceeași perioadă a anului anterior. De la începutul anului până în luna septembrie, inclusiv, s-au înregistrat în sistem aproximativ 69,85 mii de persoane, cu 49% mai mult față aceeași perioadă a anului precedent. Primele trei fonduri de pensii facultative în funcție de numărul de participanți, FPF NN Optim (36%), FPF BCR Plus (22%) și FPF NN Activ (10%) au cumulat un procent de aproximativ 68% din numărul total de persoane înregistrate în sistem.

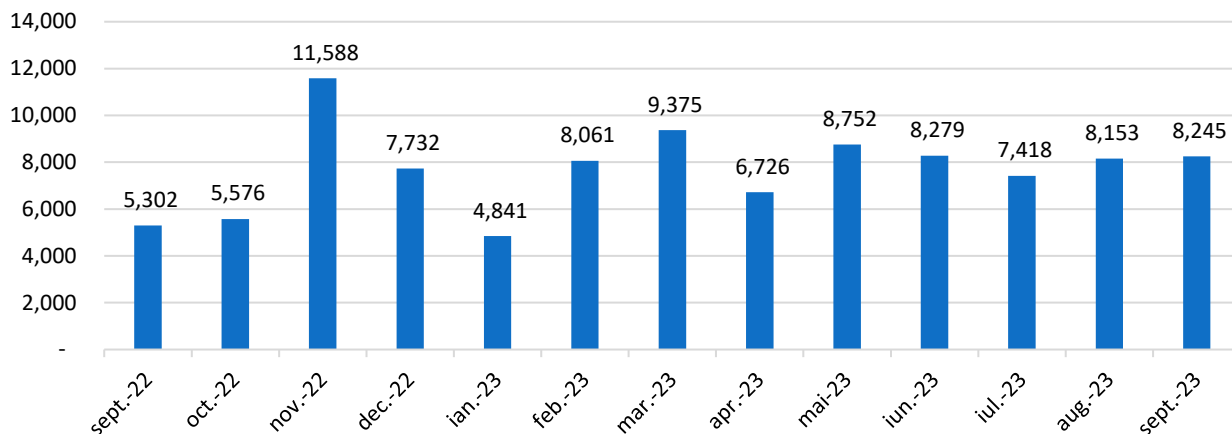
Pe parcursul ultimelor luni, structura participanților în funcție de vârsta acestora și de genul lor a rămas constantă. În ceea ce privește distribuția pe grupe de vârstă, la 30 septembrie 2023, ponderea participanților cu vârsta cuprinsă între 16-29 ani a fost de 6,5% din totalul participanților, ponderea celor cu vârstă cuprinsă între 30 și 44 ani a fost de 37,1% și ponderea celor de peste 45 ani a fost de 56,4%. Distribuția participanților pe gen rămâne constantă, ponderea participanților de genul feminin în numărul total de participanți fiind de 50,65%, iar ponderea persoanelor de gen masculin de 49,35%.

Grafic 35 Structura pe vârste a participanților la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

Grafic 36 Evoluția lunară a numărului de participanți nou intrați în sistemul pensiilor facultative

Sursa: prelucrare ASF

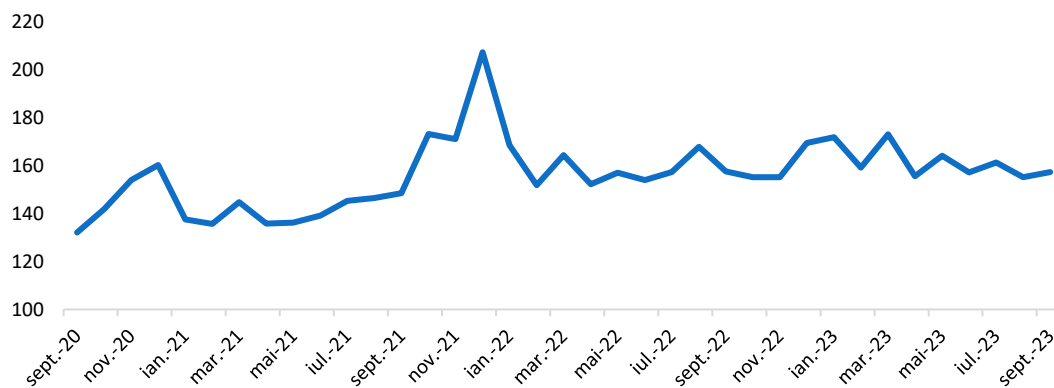
Numărul total de participanți nou intrați în sistem în perioada ianuarie - septembrie 2023, a atins nivelul de 69,85 mii de persoane, în creștere cu 49% față de nivelul înregistrat anul anterior.

4.3. Contribuții

De la începutul anului până în luna septembrie 2023, inclusiv, au fost virate contribuții brute către fondurile de pensii facultative în valoare de 436 milioane lei, în creștere cu 19% comparativ cu aceeași perioadă a anului 2022. În luna septembrie 2023 au fost virate contribuții brute în cuantum de aproximativ 50,4 milioane lei, cu 18% mai mult, comparativ cu luna septembrie 2022.

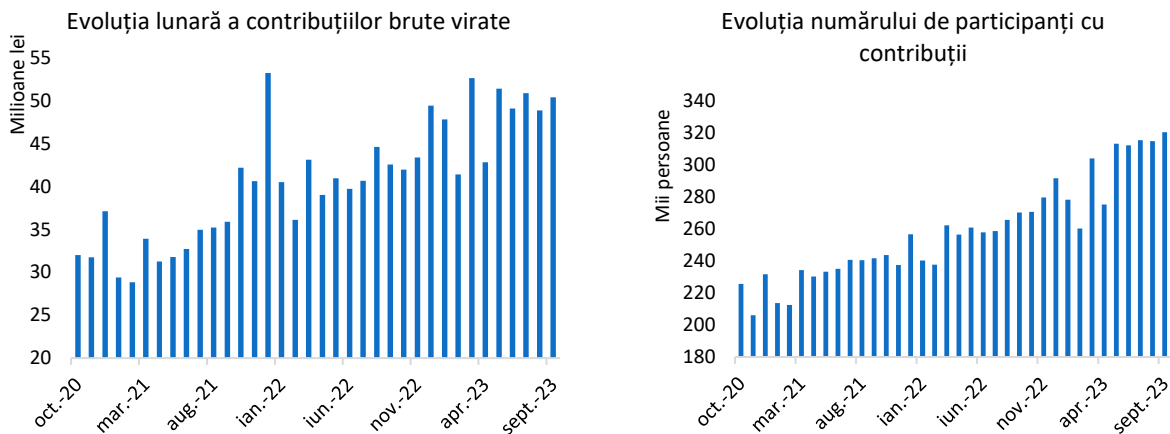
Contribuția medie per participant a fost de circa 157 lei în luna septembrie 2023, valoare mai redusă cu 0,2% față de aceeași perioadă a anului precedent.

Grafic 37 Evoluția lunară a contribuțiilor medii brute virate

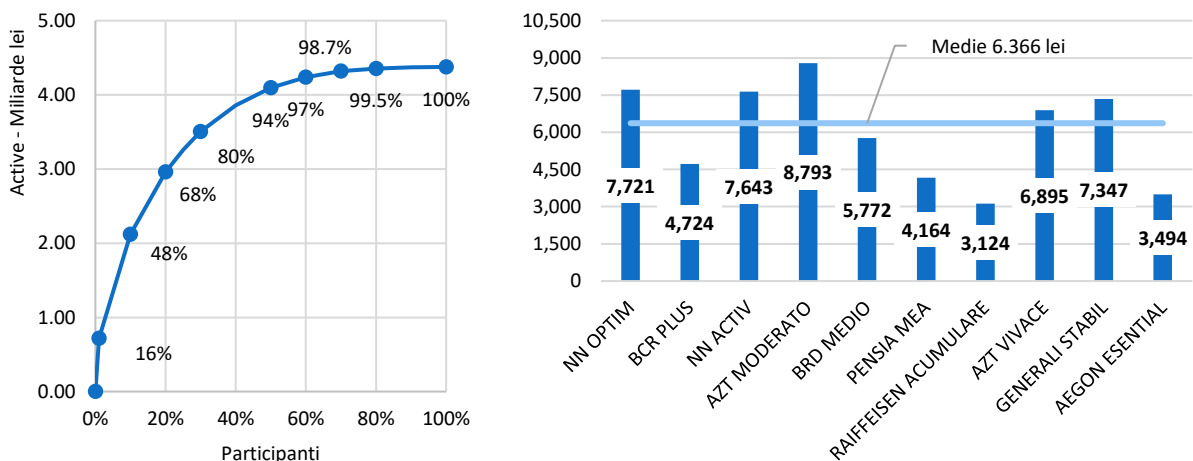
Sursa: prelucrare ASF

Grafic 38 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate (stânga) și a numărului de participanți cu contribuții (dreapta)

Sursa: prelucrare ASF

Grafic 39 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 septembrie 2023

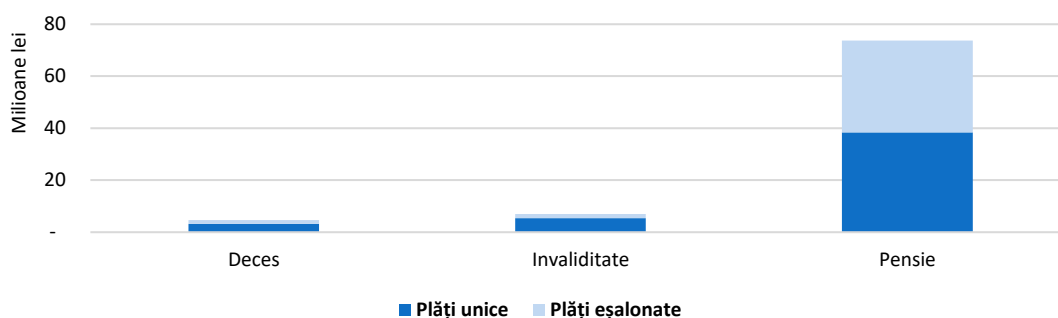
Sursa: prelucrare ASF

Valoarea medie a conturilor participanților înregistrează o variație semnificativă între diferitele fonduri, cu valori cuprinse între 3.124 lei și 8.793 lei. Ca și în cazul pilonului II, valoarea activelor deținute de participanți înregistrează o concentrare ridicată, un procent de 10% din participanți totalizând 48% din active. Cea mai mare valoare a unui cont este de 1,8 milioane lei, în timp ce 20% din participanți dețin active în valoare de sub 387 lei.

4.4. Plata activului net în caz de pensionare, invaliditate și deces

Pe parcursul primelor 9 luni ale anului 2023, au fost efectuate plăți ale activului personal net în cuantum de aproximativ 85 milioane lei către 8.512 participanți sau beneficiari. Din valoarea totală a plăților efectuate, un procent de 86,3% este aferent deschiderii dreptului la pensie, 5,5% ca urmare a decesului participantului și 8,2% ca urmare a invalidității.

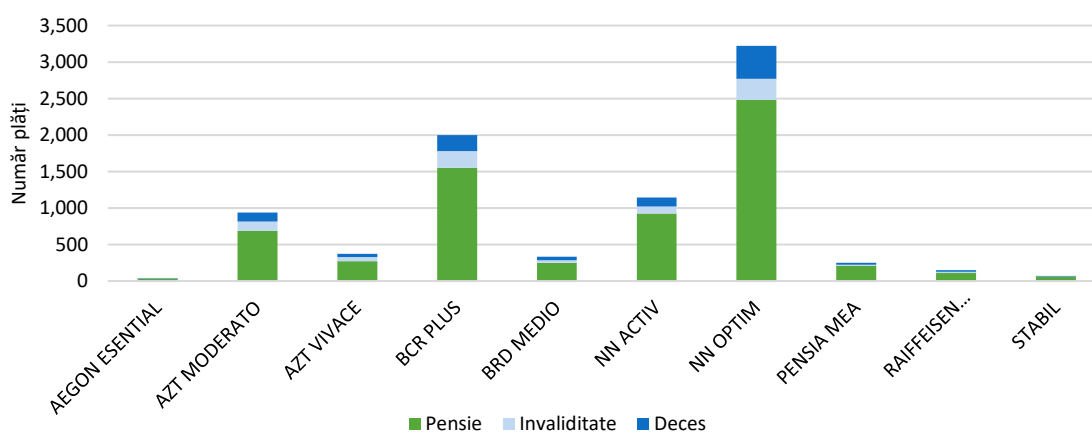
Grafic 40 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

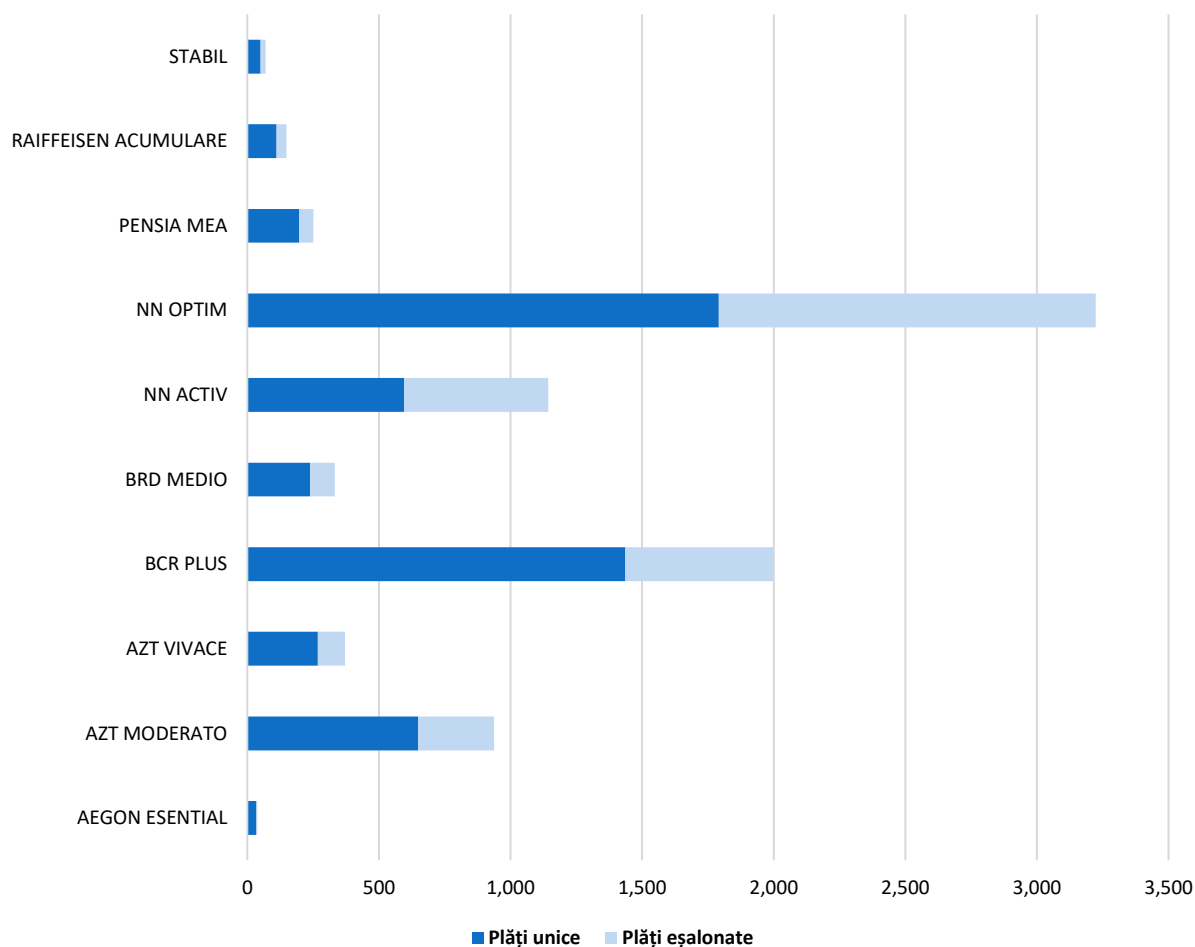
Modalitatea de plată a activului personal net preferată de către participanți/beneficiari în primele nouă luni ale anului 2023 a fost plata unică, reprezentând un procent de 55% din totalul numărului de plăți efectuate de fondurile de pensii facultative. Ca urmare a deschiderii dreptului la pensie, au fost efectuate plăți unice în valoare de 38,4 de milioane lei și plăți eșalonate în valoare de 35,3 de milioane lei. Au fost înregistrate plăți unice în cuantum de 3,2 milioane de lei și plăți eșalonate în cuantum de 1,5 mil de lei către beneficiarii activului personal net ca urmare a decesului participantului. Pentru situații de invaliditate, cuantumul activului net personal plătit a fost de aproximativ 5,4 milioane lei aferent plăților unice și 1,6 de mii de lei prin plăți eșalonate.

Grafic 41 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

Grafic 42 Numărul plăților efectuate din fond în funcție de modalitatea de plată în perioada ian. - sep. 2023

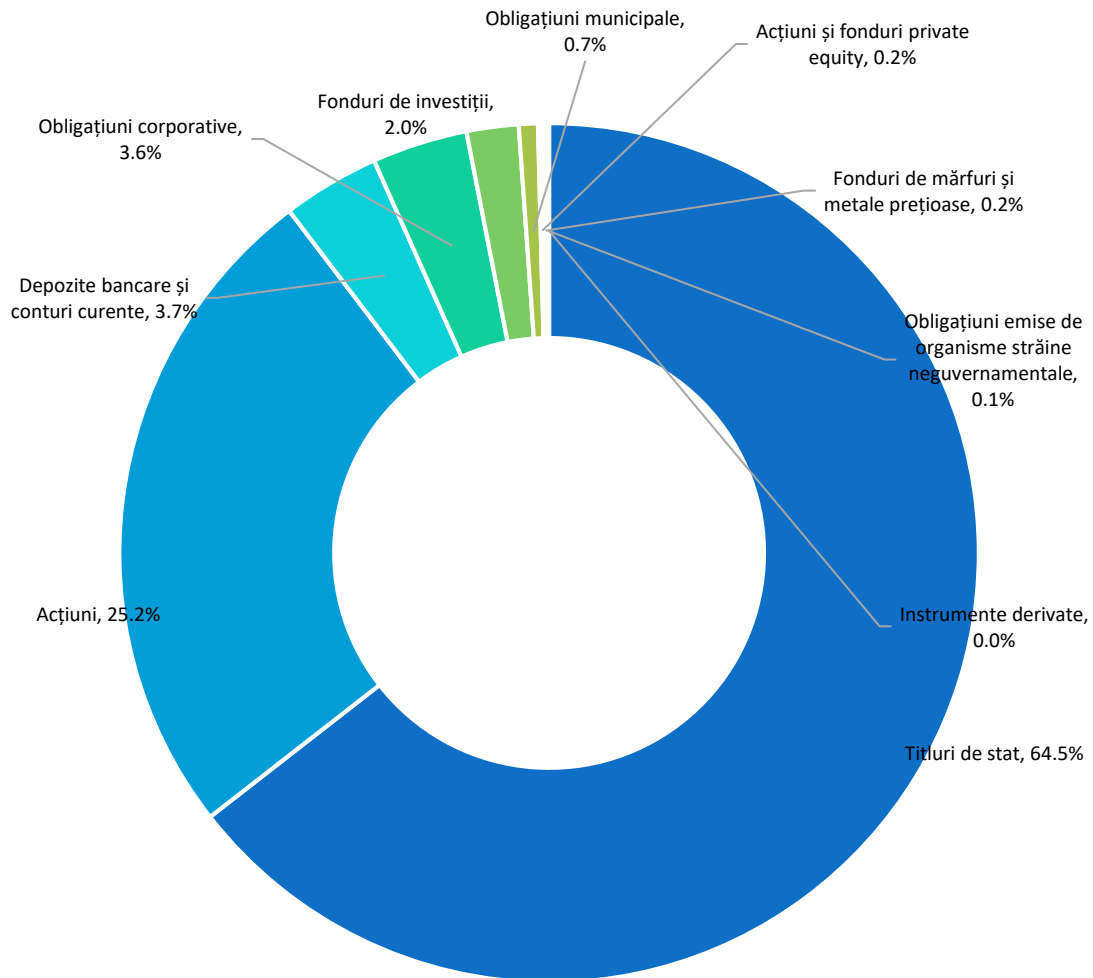
Sursa: prelucrare ASF

Cele mai mari ponderi în totalul plăților activului personal net în primele nouă luni ale anului 2023 au fost înregistrate de FPF NN Optim (39%), FPF BCR Plus (24%) și FPF NN Activ (14%). Deschiderea dreptului la pensie reprezintă ponderea cea mai mare în plățile fondurilor de pensii facultative.

4.5. Structura investițiilor

La finalul lunii septembrie 2023, titlurile de stat și acțiunile au rămas principalele instrumente financiare în care au investit fondurile de pensii facultative. Investițiile în titluri de stat au reprezentat 64,5% din totalul activelor iar cele în acțiuni 25,2%. O altă categorie importantă de active financiare în care au investit fondurile de pensii facultative este reprezentată de obligațiunile corporative și depozitele bancare.

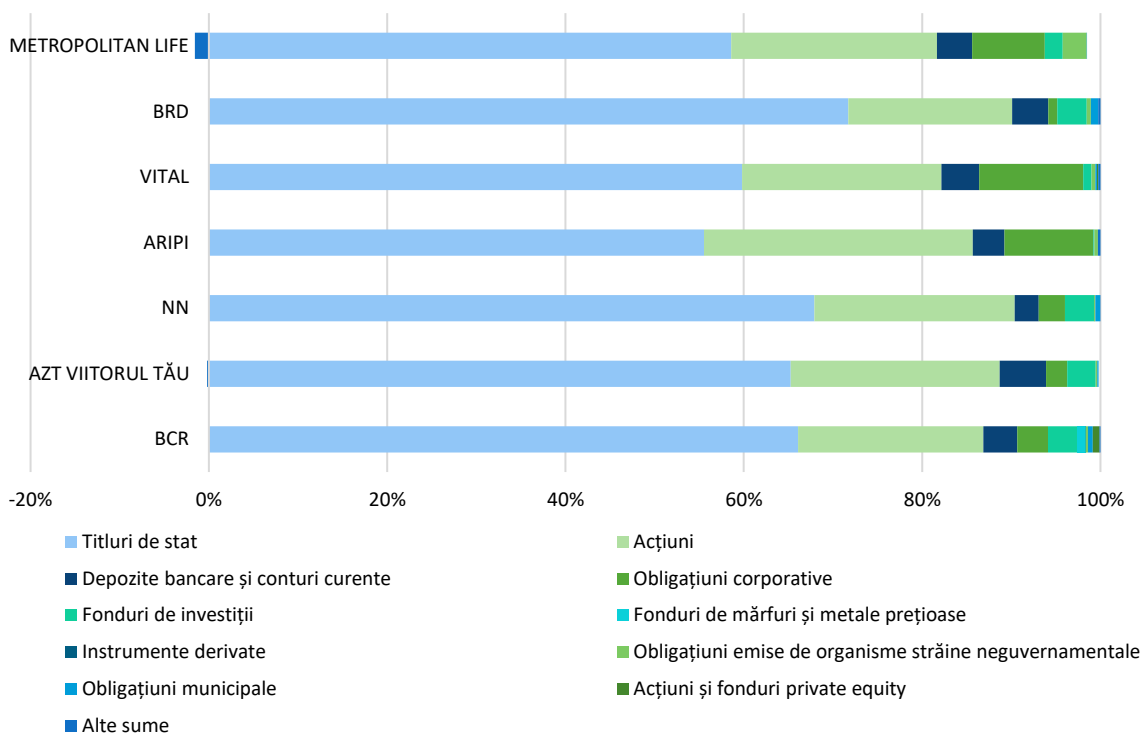
Grafic 43 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

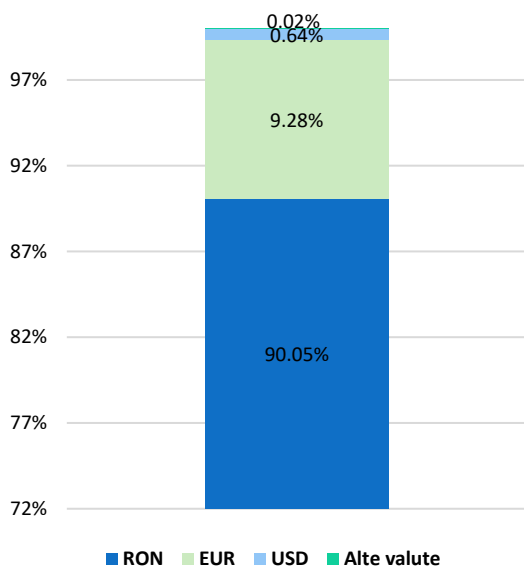
Toate fondurile de pensii facultative au investit majoritar în titluri de stat, în procente de peste 54% din activele totale. Dintre cele zece fonduri de pensii facultative, FPF Aegon Esențial, FPF NN Optim și FPF BRD Medio au investit cel mai mare procent în titluri de stat, având niveluri cuprinse între 65,31% și 69,93%. Alte instrumente financiare precum acțiunile sau obligațiunile corporative se regăsesc în portofoliile investiționale ale fondurilor de pensii facultative în procente relevante.

Grafic 44 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

Grafic 45 Structura valutară a fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2023

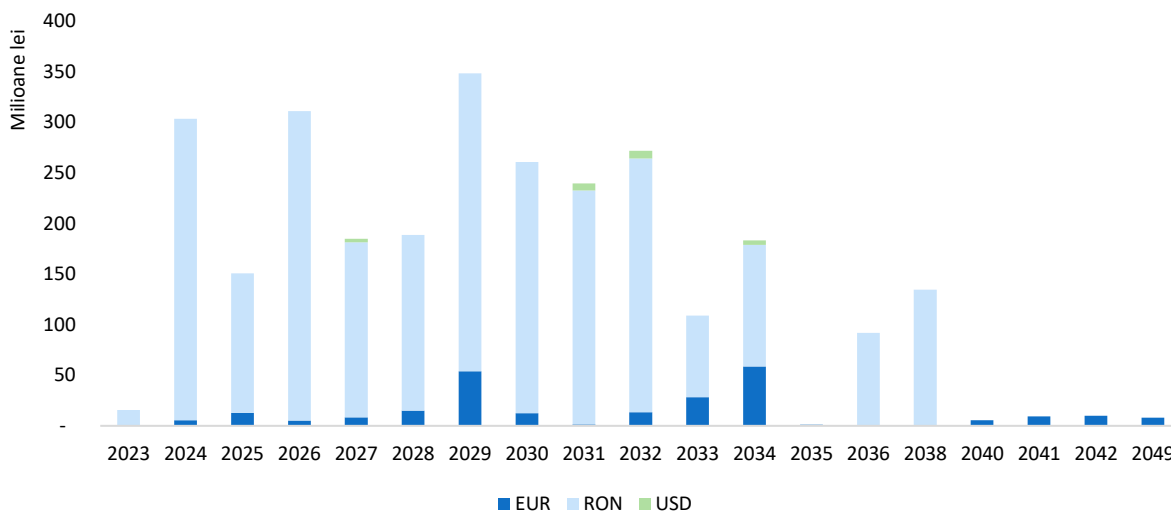

La finalul lunii septembrie 2023, investițiile locale ale fondurilor de pensii facultative au înregistrat un procent de aproximativ 90%, iar din plasamentele în valută, ponderea cea mai mare au avut-o cele în euro (9,3%) și dolar american (0,6%). Cinci administratori ai fondurilor de pensii facultative au utilizat instrumente de acoperire a riscului valutar în la finalul lunii septembrie 2023.

Sursa: prelucrare ASF

Valoarea titlurilor de stat deținute de fondurile de pensii facultative era de 2,83 miliarde de lei, la finalul lunii septembrie 2023. Dintre acestea, titlurile de stat denuminate în lei înregistrează un procent semnificativ (90,4%), urmate de cele denuminate în euro fiind 8,8% și în dolar american 0,8%. În cazul emisiunilor în lei, cele mai mari valori au fost înregistrate de titlurile de stat cu data maturității în 2024, 2026 și 2029, iar multe dintre emisiunile în euro ajung la scadență în 2029 și 2034.

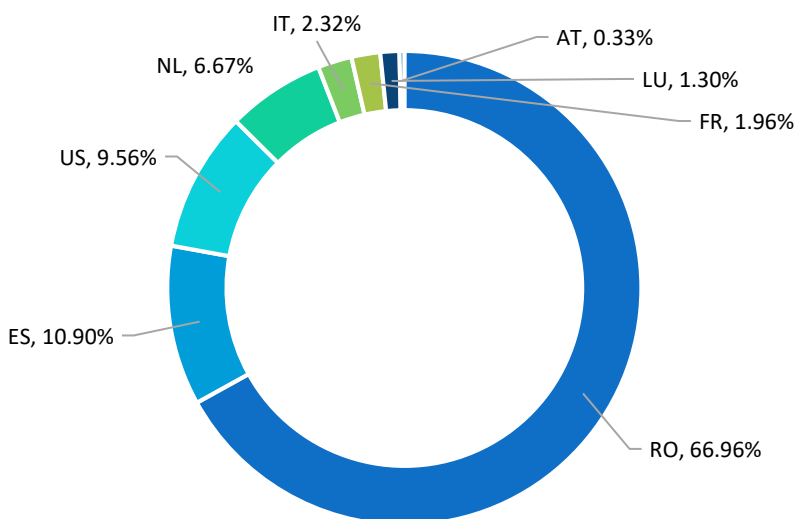
Grafic 46 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

La finalul lunii septembrie 2023, investițiile în obligațiuni corporative au fost în cuantum de aproximativ 157,6 de milioane de lei, cu o pondere de circa 3,6% în totalul activelor fondurilor de pensii facultative. Investițiile în obligațiunile emise de organisme străine neguvernamentale au atins un procent de circa 0,1%, investițiile în obligațiuni municipale fiind de 0,7%.

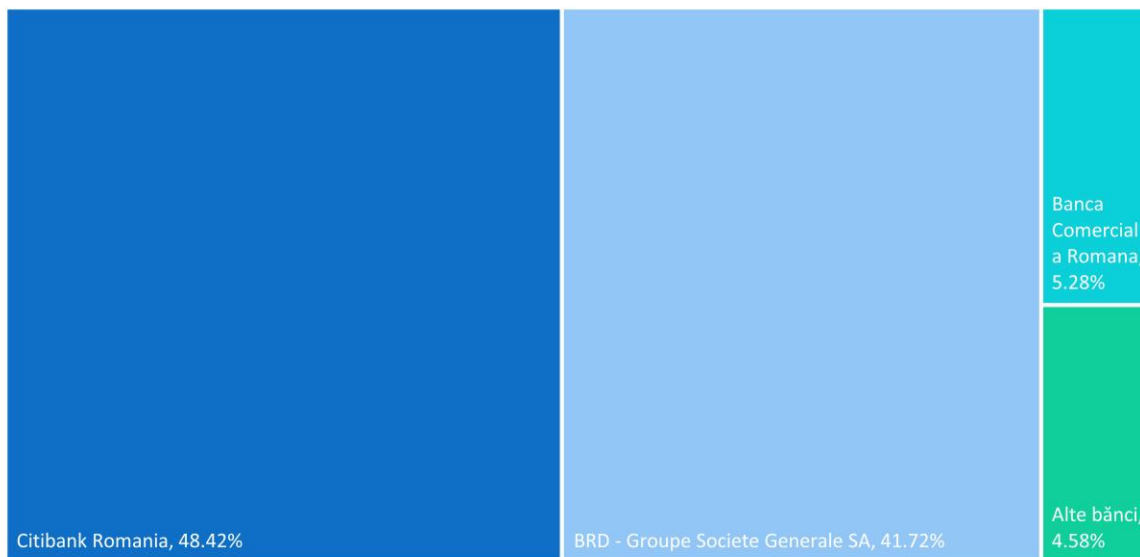
Grafic 47 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitentilor la 30 septembrie 2023

Sursa: prelucrare ASF

Din totalul obligațiunilor corporative, fondurile de pensii facultative au investit 66,96% în instrumente românești, 10,9% în obligațiuni corporative emise de emitenți din Spania, respectiv 9,56% în obligațiuni corporative emise de companii din SUA. Principalele obligațiuni corporative în care au investit fondurile de pensii facultative sunt emise de Banca Comercială Română în procent de 38,4% din totalul obligațiunilor corporative, urmate de cele emise de Raiffeisen Bank SA (13,8%) și de cele emise de către Banca Transilvania (6,8%), respectiv Unicredit Bank SA (6,04%).

Grafic 48 Emițenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 septembrie 2023

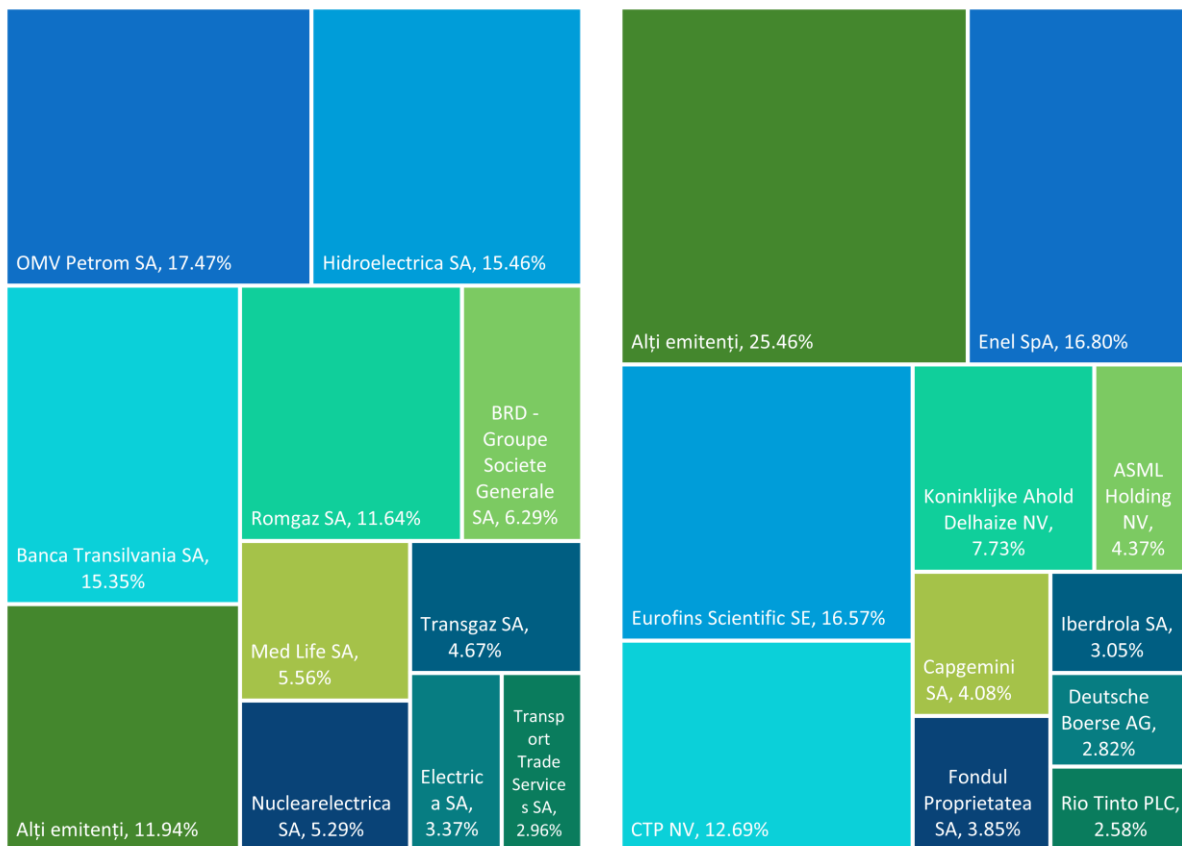

Sursa: prelucrare ASF

Plasamentele fondurilor de pensii facultative în depozite bancare și conturi curente au înregistrat un nivel de 160,6 milioane de lei la finalul lunii septembrie 2023. Principalele instituții la care fondurile de pensii facultative dețin depozite bancare sau conturi curente sunt: Citibank România, BRD - Groupe Société Générale SA și Banca Comercială Română.

Fondurile de pensii din Pilonul III investesc în emitenți care respectă governanța corporativă și sunt transparenți. La 30 septembrie 2023, sistemul pensiilor facultative din România a investit în acțiuni în procent de aproximativ 25,2%, reprezentând 1,11 miliarde de lei. Cea mai mare parte a emitenților de acțiuni e reprezentată de emitenții din România (96,08%), restul fiind companii din alte state (3,92%).

Grafic 49 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul III, din România (stânga) și din alte state (dreapta)

Sursa: prelucrare ASF

Similar ca în Pilonul II, fondurile de pensii facultative au investit cel mai mare procent din acțiuni în emitenți listați pe piața reglementată a BVB, în top fiind OMV Petrom SA și Hidroelectrica SA. În ceea ce privește emitenții străini, majoritatea sunt din Olanda, Italia, Luxemburg, și Germania.

4.6. Rate de rentabilitate

Rata de rentabilitate a fondurilor de pensii facultative reprezintă rata anualizată a produsului randamentelor zilnice, măsurată pe o perioadă de 60 de luni. Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative au înregistrat următoarele valori la finalul lunii septembrie 2023 comparativ cu aceeași lună a anului anterior:

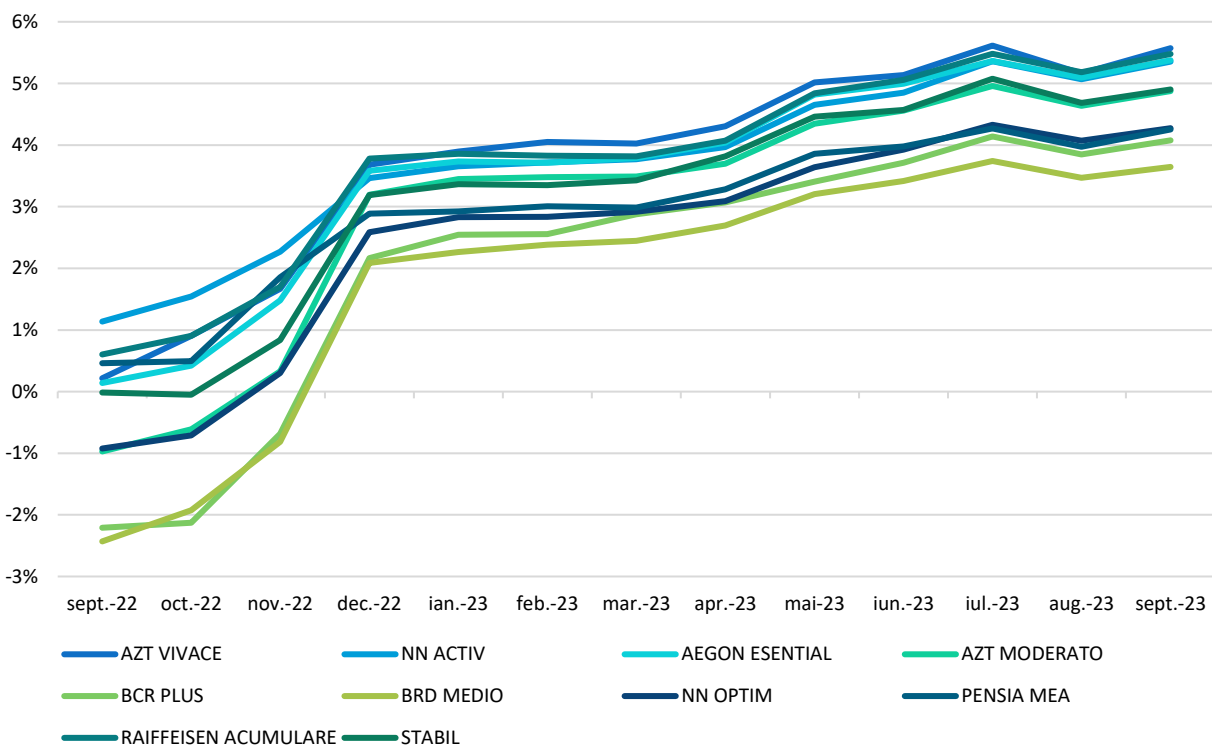
Tabel 8 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative

Denumire fond de pensii facultative	septembrie 2022	septembrie 2023
AZT VIVACE	0.2163%	5.5735%
NN ACTIV	1.1363%	5.3528%
AEGON ESEŢIAL	0.1394%	5.3764%
AZT MODERATO	-0.9712%	4.8757%
BCR PLUS	-2.2089%	4.0747%
BRD MEDIO	-2.4307%	3.6445%
NN OPTIM	-0.9235%	4.2723%
PENSIA MEA	0.4606%	4.2530%
RAIFFEISEN ACUMULARE	0.6027%	5.4787%
STABIL	-0.0137%	4.9007%

Sursa: ASF

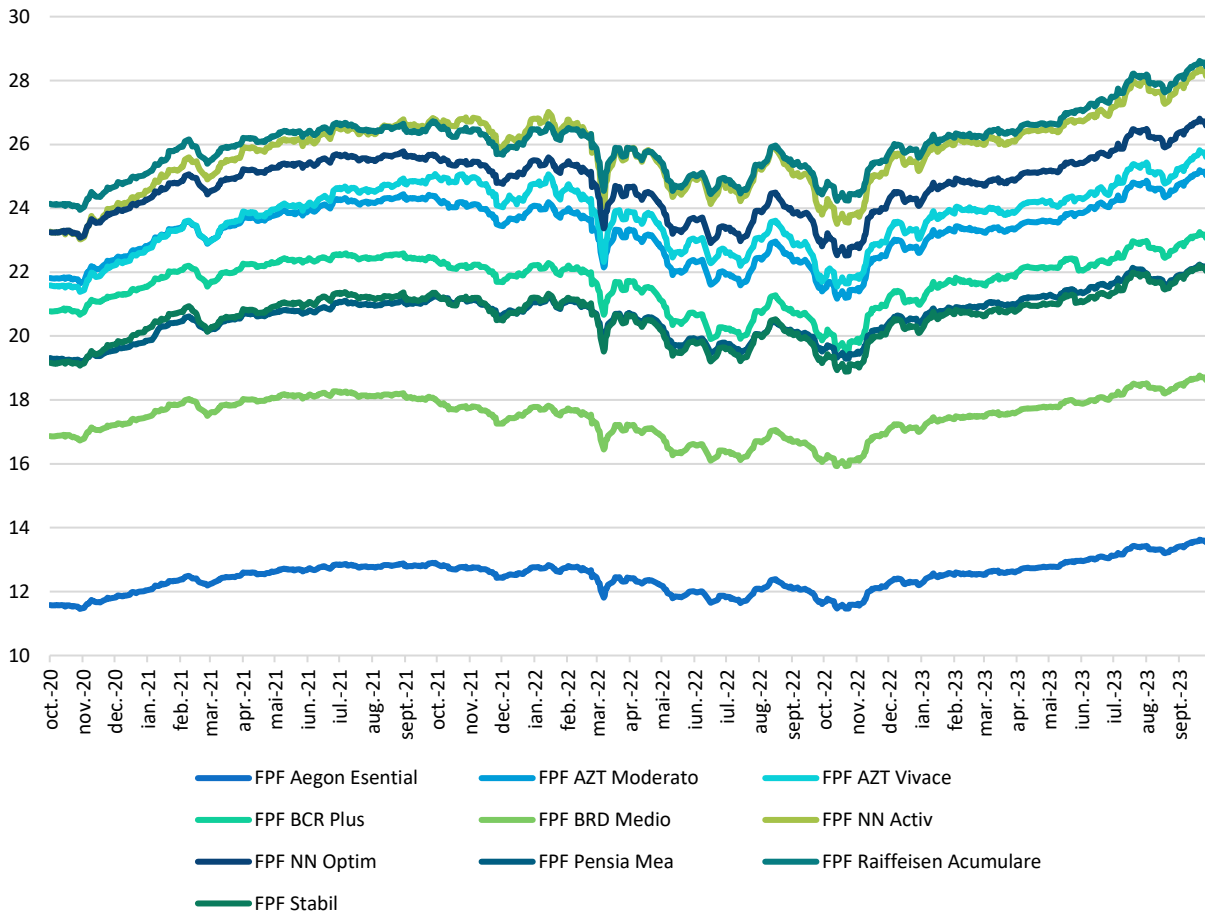
Toate fondurile de pensii facultative au înregistrat creşteri ale ratelor de rentabilitate anualizate, la finalul lunii septembrie 2023 comparativ cu aceeaşi perioadă a anului precedent.

Grafic 50 Evoluţia ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative

Sursa: Prelucrare ASF

Grafic 51 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul III (lei)

Sursa: prelucrare ASF

Similar cu Pilonul II, pe parcursul trimestrului al III-lea 2023, fondurile de pensii facultative au continuat tendința de creștere a valorilor unitare ale activelor nete demarată la începutul anului.

4.7. Depozitarii fondurilor de pensii facultative

Similar ca în Pilonul II, nivelul de concentrare al depozitarii este unul ridicat pentru fondurile de pensii facultative, BRD – GSG având în custodie 95% din activele Pilonului III.

Tabel 9 Depozitarii fondurilor de pensii facultative

Depozitar	Fond de pensii	% Active Pilon III
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF NN OPTIM	43,7%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF BCR PLUS	16,0%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF NN ACTIV	12,3%

BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF AZT MODERATO	9,8%
BANCA COMERCIALĂ ROMÂNĂ SA	FPF BRD MEDIO	5,0%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF PENSIA MEA	4,5 %
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF RAIFFEISEN ACUMULARE	4,0%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF AZT VIVACE	3,4%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF GENERALI STABIL	0,9%
BRD - GROUPE SOCIETE GENERALE SA	FPF AEGON ESENTIAL	0,3%

Sursa: prelucrare ASF

5. Fondurile de pensii ocupaționale

Legea nr. 1/2020 privind pensiile ocupaționale transpune în legislația românească prevederile Directivei UE 2016/2341, IORP II, stabilind condițiile pentru înființarea fondurilor de pensii ocupaționale. Fondurile de pensii ocupaționale au la bază o formă de parteneriat social între angajator și angajații săi, fiind totodată și un factor de stimulare și recompensare a salariaților, precum și de retenție a acestora. Astfel, angajatorul este cel care propune schema de pensii pentru toți salariații, în cadrul contractului colectiv de muncă, și, totodată, în considerarea interesului său legitim de contribuitor la fond, îi reprezintă pe aceștia în relația cu administratorul, care înființează și administrează fondul de pensii ocupaționale.

În anul 2020, au fost elaborate 14 norme în vederea implementării sistemului de pensii ocupaționale. În anul 2021, a fost emisă o singură normă în vederea detalierii unor condiții privind autorizarea administratorilor de pensii ocupaționale. În anul 2022, a fost emisă o normă referitoare la calculul actuarial al provizionului tehnic pentru fondurile de pensii ocupaționale. De asemenea, în ședința Consiliului ASF din data de 09.02.2022 a fost aprobată cererea BCR PENSII, Societate de Administrare a Fondurilor de Pensii Private SA, de autorizare ca administrator al fondurilor de pensii ocupaționale.

De asemenea, în vederea furnizării de informații utile tuturor celor interesați de conceptul, mecanismul de funcționare și beneficiile pensiilor ocupaționale, ASF a elaborat, în anul 2021, materialul „GHIDUL ANGAJATORULUI - Scheme de pensii ocupaționale”, spre a fi publicat pe pagina sa de internet. Angajatorul reprezintă o parte importantă în construcția sistemului de pensii ocupaționale, care necesită îndrumare în procesul de înființare a unei scheme de pensii ocupaționale. *Ghidul angajatorului - Scheme de pensii ocupaționale* cuprinde o serie de informații privind tipurile de scheme de pensii ocupaționale, fondurile de pensii ocupaționale, administratorii acestora, participanții la un fond, aspecte referitoare la contribuțiile, drepturile și obligațiile acestora, transferul activului personal sau încetarea plăților, precum și rolul Autorității de Supraveghere Financiară în reglementarea, autorizarea, supravegherea și controlul entităților care își desfășoară activitatea în acest domeniu.

Introducerea unei noi componente de acumulare în vederea obținerii unei pensii ocupaționale contribuie la dezvoltarea unei culturi bazate pe economisire pe termen lung și asigură un flux de capital autohton economiei prin intermediul investițiilor realizate de fondurile de pensii ocupaționale. În același timp, se creează premisele pentru asigurarea unui venit de înlocuire cât mai ridicat pentru viitorii pensionari, printr-un efort comun al angajatorilor și angajaților.

Listă grafice

<i>Grafic 1 Creștere economică trimestrială (ca modificare procentuală față de perioada anterioară)</i>	6
<i>Grafic 2 Creștere economică trimestrială (nivel – Indice 2015 – 100)</i>	7
<i>Grafic 3 Rata inflației</i>	8
<i>Grafic 4 Randamentele obligațiunilor suverane (10 ani)</i>	9
<i>Grafic 5 Rata lunară a șomajului</i>	10
<i>Grafic 6 Sentiment economic</i>	11
<i>Grafic 7 Activele fondurilor de pensii în statele europene, % PIB, anul 2022</i>	13
<i>Grafic 8 Expunerea pe țări a activelor fondurilor de pensii la 31 martie 2023</i>	14
<i>Grafic 9 Structura investițională a fondurilor de pensii ocupaționale de tip beneficii definite în statele europene în T4 2022 (%)</i>	15
<i>Grafic 10 Structura investițională a fondurilor de pensii ocupaționale de tip contribuții definite în statele europene în T4 2022 (%)</i>	16
<i>Grafic 11 Valoarea activelor totale ale sistemului de pensii private</i>	18
<i>Grafic 12 Gradul de concentrare al fondurilor de pensii private (în funcție de valoarea totală a activelor la 30 septembrie 2023)</i>	19
<i>Grafic 13 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul II - GARCH (1,1)</i>	20
<i>Grafic 14 Evoluția volatilității zilnice anualizate a fondurilor de pensii din Pilonul III - GARCH (1,1)</i>	20
<i>Grafic 15 Valoarea activelor fondurilor de pensii administrate privat</i>	22
<i>Grafic 16 Activele administrate și cota de piață a fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2023</i>	22
<i>Grafic 17 Structura pe vârste a participanților la 30 septembrie 2023</i>	23
<i>Grafic 18 Evoluția numărului de participanți nou intrați în sistem (axa stângă) și a gradului de repartizare aleatorie (axa dreaptă)</i>	23
<i>Grafic 19 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate și contribuția medie per participant</i>	24
<i>Grafic 20 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 septembrie 2023</i>	25
<i>Grafic 21 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-septembrie 2023</i>	26
<i>Grafic 22 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-septembrie 2023</i>	26
<i>Grafic 23 Numărul plăților efectuate din fond în funcție de modalitatea de plată în perioada ian. - sep. 2023</i>	27

<i>Grafic 24 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2023</i>	28
<i>Grafic 25 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2023</i>	29
<i>Grafic 26 Structura valutară a fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2023</i>	29
<i>Grafic 27 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii administrate privat la 30 septembrie 2023</i>	30
<i>Grafic 28 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 30 septembrie 2023</i>	30
<i>Grafic 29 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 septembrie 2023</i>	31
<i>Grafic 30 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul II, din România (stânga) și din alte state (dreapta) la 30 septembrie 2023</i>	32
<i>Grafic 31 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat</i>	33
<i>Grafic 32 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul II (lei)</i>	34
<i>Grafic 33 Valoarea activelor fondurilor de pensii facultative</i>	37
<i>Grafic 34 Activele nete și cota de piață a fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2023</i>	37
<i>Grafic 35 Structura pe vârste a participanților la 30 septembrie 2023</i>	38
<i>Grafic 36 Evoluția lunară a numărului de participanți nou intrați în sistemul pensiilor facultative</i>	39
<i>Grafic 37 Evoluția lunară a contribuțiilor medii brute virate</i>	39
<i>Grafic 38 Evoluția lunară a contribuțiilor brute virate (stânga) și a numărului de participanți cu contribuții (dreapta)</i>	40
<i>Grafic 39 Distribuția cumulată a activelor participanților (stânga) și valoarea medie a activelor per participant în funcție de fond la 30 septembrie 2023</i>	40
<i>Grafic 40 Valoarea activului net personal plătit în perioada ianuarie-septembrie 2023</i>	41
<i>Grafic 41 Structura plăților activului personal net în perioada ianuarie-septembrie 2023</i>	41
<i>Grafic 42 Numărul plăților efectuate din fond în funcție de modalitatea de plată în perioada ian. - sep. 2023</i>	42
<i>Grafic 43 Structura investițională a tuturor fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2023</i>	43
<i>Grafic 44 Structura portofoliilor investiționale ale fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2023</i>	44
<i>Grafic 45 Structura valutară a fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2023</i>	44
<i>Grafic 46 Structura pe valute și scadențe a titlurilor de stat din portofoliile fondurilor de pensii facultative la 30 septembrie 2023</i>	45
<i>Grafic 47 Structura obligațiunilor corporative în funcție de țara emitenților la 30 septembrie 2023</i>	45

<i>Grafic 48 Emitenții depozitelor bancare și conturilor curente la 30 septembrie 2023</i>	<i>46</i>
<i>Grafic 49 Emitenții acțiunilor din portofoliile fondurilor de pensii private din Pilonul III, din România (stânga) și din alte state (dreapta)</i>	<i>47</i>
<i>Grafic 50 Evoluția ratelor de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative</i>	<i>48</i>
<i>Grafic 51 Evoluția Valorilor Unitare ale Activelor Nete ale fondurilor de pensii din Pilonul III (lei)</i>	<i>49</i>

Listă tabele

<i>Tabel 1 Evoluția Produsului intern brut trimestrial.....</i>	<i>7</i>
<i>Tabel 2 Evoluția gradului de penetrare al pensiilor private în anul 2022 (activele totale ale mijloacelor de economisire pentru pensionare % PIB)</i>	<i>15</i>
<i>Tabel 3 Cota de piață a depozitarilor fondurilor de pensii private</i>	<i>19</i>
<i>Tabel 4 Distribuția pe regiuni a contribuției lunare medii în luna septembrie 2023 (lei)</i>	<i>24</i>
<i>Tabel 5 Distribuția pe regiuni a contribuțiilor totale în luna septembrie 2023 (milioane lei).....</i>	<i>25</i>
<i>Tabel 6 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii administrate privat</i>	<i>33</i>
<i>Tabel 7 Depozitarii fondurilor de pensii administrate privat</i>	<i>35</i>
<i>Tabel 8 Ratele de rentabilitate anualizate ale fondurilor de pensii facultative</i>	<i>48</i>
<i>Tabel 9 Depozitarii fondurilor de pensii facultative</i>	<i>49</i>